

«Basel» Сақтандыру компаниясы АҚ
Директорлар кеңесімен
БЕКІТІЛДІ
15. 01. 2021 ж. хаттама

**«BASEL» САҚТАНДЫРУ КОМПАНИЯСЫ АҚ
ӨУЕ КӨЛІГІН ЕРІКТІ САҚТАНДЫРУ
ЕРЕЖЕЛЕРІ**

Алматы, 2021 ж.

МАЗМҰНЫ:

1. Жалпы ережелер
 2. Сақтандыру объектісі
 3. Сақтандыру жағдайлары
 4. Сақтандыру жағдайларынан шығару және сақтандыруды шектеу. Сақтандырушының сақтандыру төлемінен босату негіздері
 5. Сақтандыру сомасын анықтау тәртібі. Франшиза
 6. Сақтандыру сыйлықақысы. Төлеу тәртібі мен мерзімі
 7. Сақтандыру шартын жасасу тәртібі
 8. Сақтандыру шартының әрекет ету мерзімі және орны
 9. Тараптардың құқықтары мен міндеттері
 10. Сақтандыру шарты әрекет еткен мерзімде сақтандыру төуекелі арттыру салдары
 11. Сақтандыру төлемін жасау туралы мәселені қарау үшін қажетті құжаттар
 12. Сақтандыру төлемін жасау тәртібі және ережесі
 13. Қосарлы сақтандыру
 14. Суброгация
 15. Сақтандыру шартына енгізілетін өзгерістер мен толықтырулар
 16. Сақтандыру шартын тоқтату ережелері
 17. Тараптардың жауапкершілігі
 18. Дауларды шешу тәртібі
 19. Қорытынды ережелер
- Қосымшалар

1. ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР

- 1.1. Осы әуе кәлігін сақтандыру ережелері (бұдан әрі – «Ережелер») Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексіне және Қазақстан Республикасының «Сақтандыру қызметі туралы» 200 жылғы 18 желтоқсандағы №126-II Заңына сәйкес дайындалды.
- 1.2. «Basel» Сақтандыру компаниясы АҚ (бұдан әрі – Сақтандырушы) Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына және осы ережелердің талаптарына сай заңды (меншік нысанына қарамастан) немесе әрекетке қабілетті жеке тұлғалармен оларға меншік құқығы бойынша тиесілі немесе олардың билік етуіне немесе пайдалануы үшін табысталған әуе кәлігін ерікті сақтандыру шартын (бұдан әрі - Сақтандыру шарты) жасасады.
- 1.3. Әуе кәлігін сақтандырудың мақсаты осы Ережеде көзделген сақтандыру жағдайларынан туындаған залалды толық немесе ішінара өтеу түрінде Сақтанушының мүліктік мүдделерін сақтандыру арқылы қорғауды қамтамасыз ету болып табылады.
- 1.4. Осы Ереженің және Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасының негізінде Сақтандырушы әуе кемелері меншік құқығымен тиесілі не оларға билік етуге немесе пайдалануға берілген, бұдан әрі «сақтанушылар» деп аталатын заңды тұлғалармен (меншік нысанына қарамастан) әуе кәлігін сақтандыру шарттарын жасасады.
- 1.5. Сақтандыру шарты әуе кемелері меншік құқығымен тиесілі немесе оған билік етуге немесе пайдалануға берілген жеке тұлғамен де жасалуы мүмкін.
- 1.6. Сақтанушы сақтандыру жағдайы басталған кезде (Пайда алушы) сақтандыру төлемін алушы ретінде көз келген тұлғаны тағайындауға құқылы.
- 1.7. Сақтанушы - заңды тұлға Сақтандыру шартының қолданылу кезеңінде қайта ұйымдастырылған кезде оның осы Шарт бойынша құқықтары мен міндеттері Сақтандырушының келісімімен заңдарда белгіленген тәртіппен тиісті құқықтық мирасқорға ауысады.
- 1.8. Сақтанушы - жеке тұлға Сақтандыру шартының қолданылу кезеңінде қайтыс болған жағдайда оның осы Шарт бойынша құқықтары мен міндеттері заңнамада айқындалған тәртіппен оның мұрагерлеріне ауысады.
- 1.9. Сақтанушының құқыққа қарсы мүдделері сақтандыруға жатпайды.
- 1.10. Осы Ережелерде мынадай ұғымдар қолданылады:
 - 1) **сақтандыру ережелері** - сақтандырудың белгілі бір түрі бойынша сақтандыруды жүзеге асыру шарттарын айқындайтын сақтандыру ұйымының құжаты;
 - 2) **Сақтандырушы** - уәкілетті мемлекеттік органның тиісті лицензиясы негізінде сақтандыру шарттарын жасасу және орындау жөніндегі қызметті жүзеге асыратын заңды тұлға;
 - 3) **Сақтанушы** - Сақтандырушымен Сақтандыру шартын жасасқан заңды немесе жеке тұлға;
 - 4) **Сақтандырылған** - мүліктік мүдделері оның зақымдануы немесе жоғалуы (жойылуы) салдарынан Сақтандырылған мүлікке иелік етумен, оны пайдаланумен, билік етумен байланысты тұлға;
 - 5) **Пайда алушы** - Сақтандыру шартына сәйкес сақтандыру төлемін алушы болып табылатын тұлға;
 - 6) **экипаж мүшелері** – ұшу құрамының және қызмет көрсетуші қызметкерлердің адамдары. Экипаж құрамы әуе кемесінің үлгісі мен мақсатына, сондай-ақ ұшуды орындау кезінде оны пайдалану мақсаттары мен шарттарына байланысты айқындалады және оны әзірлеуші мен Тапсырыс беруші айқындайды. Ұшу құрамы адамдарының ішінен

экипаждың ең аз құрамы осы үлгідегі әуе кемесін ұшуға пайдалану жөніндегі басшылықта көрсетіледі. Ұшу экипажының мүшелеріне ұшу құрамының қолданыстағы куәліктері, сондай-ақ осы үлгідегі әуе кемесін және оның жабдығын басқару үшін қажетті даярлығы мен тәжірибесі бар адамдар: ұшқыштар, штурмандар, бортинженерлер, бортмеханиктер және бортрадистер жатады. Қызмет көрсететін персоналға әуе кемесін басқаруға және ұшу кезінде оны жабдықтауға байланысты міндеттерді орындамайтын экипаж мүшелері: бортсеріктер, бортоператорлар және әуе кемесінің мақсатына және ұшу мақсатына байланысты басқа да мамандар жатады;

- 7) **сақтандыру жағдайы** - басталуы Сақтандыру шарты сақтандыру төлемін жасауды көздейтін оқиға;
- 8) **сақтандыру қорғанысының қолданылу кезеңі** – егер Сақтандыру шартында өзге жағдай көзделмесе, Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі;
- 9) **сақтандыру сыйлықақысы** - Сақтанушы Сақтандырушыға соңғысының Сақтанушыға (Пайда алушыға) Сақтандыру шартында айқындалған мөлшерде сақтандыру төлемін жасау міндеттемелерін қабылдағаны үшін төлеуге міндетті ақша сомасы;
- 10) **сақтандыру сомасы** - сақтандыру объектісі сақтандырылған және сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандырушы жауапкершілігінің шекті көлемін білдіретін ақша сомасы;
- 11) **сақтандыру төлемі** - сақтандыру жағдайы басталған кезде Сақтандырушы Сақтанушыға (Пайда алушыға) сақтандыру сомасы шегінде төлейтін ақша сомасы;
- 12) **сақтандыру полисі** - Сақтандырушы Сақтанушыға (Пайда алушыға) беретін және Сақтандыру шартын жасасу дерегін куәландыратын құжат;
- 13) **Сақтандыру шарты** - Сақтандырушы, Сақтанушы және Пайда алушы арасындағы қатынастарды регламенттейтін құжат, ол бойынша бір Тарап (Сақтанушы) сақтандыру сыйлықақысын төлеуге міндеттенеді, ал екінші Тарап (Сақтандырушы) сақтандыру жағдайы басталған кезде Сақтанушыға немесе Сақтандыру шарты оның пайдасына жасалған өзге тұлғаға (Пайда алушыға) Сақтандыру шартында келісілген сома (сақтандыру сомасы) шегінде сақтандыру төлемін жасауға міндеттенеді;
- 14) **Франшиза** - Сақтандыру шартының талаптарында көзделген Сақтандырушының анықталған мөлшерден аспайтын шығындарды өтеуден босатылуы Сақтанушының өз ұстауында қалады;
- 15) **шартсыз франшиза** - Сақтанушының мүлдік мүдделеріне келтірілуі мүмкін және оның ұстап қалуында қалатын Сақтандырушы өтеуге тиіс емес ықтимал залалдың бір бөлігі;
- 16) **шартты франшиза** - Сақтанушының мүдделеріне келтірілуі мүмкін ықтимал залалдың бір бөлігі Сақтандырушының өтеуіне жатады, егер сақтандыру жағдайынан болған залал белгіленген франшиза мөлшерінен асып кетсе;
- 17) **суброгация** - өтелген залал шегінде Сақтанушыға келтірілген залал үшін жауапты тұлғадан өтемақыны талап ету құқығын сақтандыру өтемін төлеген Сақтандырушыға өту;
- 18) **әуе кемесі/әуе көлігі** – жер (су) бетінен шағылысқан ауамен өзара әрекеттесуден ерекшеленетін ауамен өзара әрекеттесуі есебінен атмосферада ұсталатын ұшу аппараты. Әуе кемесі корпусы, сондай-ақ орнатылған немесе борттық жиынтықта көзделген немесе әуе кемесінің корпусынан уақытша алынған және жанар-жағармай материалдарын,

арнайы сұйықтықтар мен басқа да жұмсалатын материалдарды қоспағанда, басқа қозғалтқыштармен, құрал-саймандармен, жабдықтармен, керек-жарақтармен және бөлшектермен алмастырылмаған қозғалтқыштарды, құрал-саймандарды, жабдықтарды, керек-жарақтар мен бөлшектерді қамтиды;

- 19) **агрегат** – әуе кемесінің осы бөлік үшін тікелей орнатылған жөндеу аралық ресурсы бар және оған жеке паспорт немесе формуляр ресімделген құрамдас бөлігі. Әуе кемесінің қозғалтқышы бір агрегат болып саналады;
- 20) **қосалқы бөлшектер** - жекелеген бөлшектер, бөлшектер жинақтары, электрондық блоктар, агрегаттар, сондай-ақ сақтандырылған әуе кемелерінің ұқсас бөлшектерін, электрондық блоктарын, агрегаттары мен жабдықтарын өртүрлі себептер бойынша қосымша жабдық немесе ауыстыру ретінде әуе кемесіне орнатуға арналған, сондай-ақ сақтандырылған әуе кемесінен бөлшектелген және бөлшектердің, электрондық блоктардың, агрегаттардың ауыстырылған жиынтықтары мен жабдықтары;
- 21) **Қызмет мерзімі** - техникалық ресурс, немесе пайдалану саны, немесе жарамды күйде болу кезеңі және/немесе күнтізбелік уақыт, олар аяқталғаннан кейін пайдалану ережелеріне сәйкес әуе кемесі жөндеуге немесе агрегаттарды ауыстыруға жатады;
- 22) **жоспарлы жөндеу құны** - бүлінген бөлікті немесе агрегатты жоспарлы (күрделі) жөндеуді жүзеге асыру немесе қызмет өту мерзімі өткеннен кейін оны соған ұқсас (қажеттілігіне қарай) ауыстыру үшін қажет жұмыстар мен материалдардың құны;
- 23) **жеке ойын-сауық үшін пайдалану** - әуе кемесін тек жеке мақсаттарда және демалу үшін, бірақ іскерлік немесе кәсіби мүдделерде емес және жалға беру немесе жалданғаны үшін емес пайдалану;
- 24) **іскерлік мақсаттарда пайдалану** - әуе кемесін Сақтанушының іскерлік немесе кәсіптік мүдделері мақсатында, бірақ жалға беру немесе сыйақы үшін емес пайдалану;
- 25) **коммерциялық пайдалану** – әуе кемесін 24) және 26) тармақтарда көрсетілген мақсаттарда сыйақы үшін пайдалану;
- 26) **жалға беру** – Сақтанушының әуе кемесін басқаруы Сақтанушының бақылауында болмаған кезде, кез келген жеке тұлғаларға, компанияларға немесе ұйымдарға іскерлік және жеке мақсаттар үшін әуе кемесін жалға беруі, лизингі, чартері немесе жалға беруі. Кез келген басқа мақсаттар үшін жалға пайдалану осы ережелер бойынша жабылмайды.
- 27) **әуе кемесінің ұшуы** - ұшып көтерілу кезіндегі екпін алудың (тік ұшып көтерілу кезінде жер немесе су бетінен ажыраудың) басынан бастап жүріп өту аяқталғанға (ұшу-қону жолағын тоқтаусыз босату) немесе тік қону кезінде жер (су) бетіне тигенге дейін жер (су) беті бойынша және әуе кеңістігінде әуе кемесінің ұшуы;
- 28) **халықаралық ұшу** - әуе кемесі шет мемлекеттің шекарасын кесіп өтетін әуе кемесінің ұшуы;
- 29) **жермен жүру** – «ұшу» анықтамасына жататын жер бойынша қозғалыстан басқа, әуе кемесі өз қозғалтқыштарында жер бойынша қозғалатын уақыт кезеңі. Әуе кемесі Судан ұшып шыққан жағдай үшін ол қозғалғанда, бірақ ұшуда болмаған және зәкірде емес кезінде рульдеу деп есептеледі;
- 30) **зәкірде** - әуе кемесі ұшуда немесе рульдеуде болған жағдайларды қоспағанда, әуе кемесі суда болған және зәкірмен бекітілген уақыт кезеңі немесе зәкірді лақтыру немесе оны көтеру кезеңі;
- 31) **тоқтап тұру** - әуе кемесі ұшуда, рульдеуде және зәкірде емес уақыт кезеңі;

- 32) **авиациялық инцидент** - әуе кемесі ұшуды орындау мақсатында пайдаланылған кезде осы кеменің, оның экипажының, басқа авиациялық қызметкерлер тобының қалыпты жұмыс істеуінің бұзылуына байланысты немесе сыртқы жағдайлардың әсеріне байланысты туындаған, бірақ авиациялық оқиғаға әкел соқпаған оқиға;
- 33) **авиациялық оқиға** - әуе кемесі ұшуды орындау мақсатында пайдаланылған кезде осы кеменің, оның экипажының, басқа авиация персоналының қалыпты жұмыс істеуінің бұзылуына байланысты немесе сыртқы жағдайлардың әсеріне байланысты туындаған және адамдардың қаза табуына, әуе кемесінің елеулі зақымдануына, қирауына немесе жоғалуына әкел соққан оқиға;
- 34) **әуе кемесінің апатқа ұшырауы:**
- ✓ **әуе кемесінің толық жойылуы** - әуе кемесі толығымен жойылды және қалпына келтіруге жатпайды және оның ешқандай агрегаттарын одан әрі олардың тікелей мақсаты бойынша пайдалануға болмайды; әуе кемесі Сақтанушы (Пайда алушы) үшін біржола жоғалды;
 - ✓ **әуе кемесінің конструктивтік жойылуы** – әуе кемесін қалпына келтірудің техникалық мүмкін еместігі немесе экономикалық орынсыздығы, сондай-ақ оны тікелей мақсаты бойынша пайдаланудың мүмкін еместігі. Егер әуе кемесін апаттық жөндеуге арналған шығыстар оның құнының 75% астамын құраған жағдайда, оны қалпына келтіру экономикалық тұрғыдан орынсыз деп есептеледі;
- 35) **хабар-ошарсыз жоғалу** - жоғалған әуе кемесін іздеу ресми түрде тоқтатылғанын және оның (немесе оның сынықтарының) тұрған жері анықталмағанын білдіреді;
- 36) **әуе кемесін бүлдіру** – әуе кемесінің (оның элементтерінің) оның апат болуына әкел соқпаған конструкциясы тұтастығының бұзылуы орын алғанын білдіреді.

2. САҚТАНДЫРУ ОБЪЕКТИСІ.

- 2.1. Осы Ережеге сәйкес сақтандыру объектісі оның апат болуы (із-түзсіз жоғалуы) немесе зақымдануы салдарынан әуе кемесін иеленумен, пайдаланумен немесе билік етумен байланысты Сақтанушының мүліктік мүдделері болып табылады.
- 2.2. Осы Ережелерге сәйкес келесі сақтандырылуы мүмкін:
- 1) әуе кемесін мемлекеттік тіркеу туралы куәлігі, әуе кемесінің ұшуға жарамдылық сертификаты (куәлігі) немесе оларды алмастыратын өзге де құжаттары бар әуе кемелері (азаматтық, мемлекеттік және тәжірибелік авиация);
 - 2) әуе кемесінің бортында орнатылған және тиісті түрде ресімделген құжаттары (паспорты, формуляры және т. б.) бар әуе кемелерінің жекелеген агрегаттары;
 - 3) әуе кемелерінің қосалқы бөлшектері, сондай-ақ әуеайлақ аумағында әуе кемесіне техникалық және/немесе коммерциялық қызмет көрсетумен тікелей байланыста пайдаланылатын механикаландыру құралдары мен техникалық құрылғылар (бұдан әрі мәтін бойынша механикаландыру құралдары мен техникалық құрылғылар).
- 2.3. Сақтандыру шартында екі немесе одан да көп әуе кемесін сақтандыру көзделуі мүмкін.
- 2.4. Егер қолданыстағы «азаматтық көмені мемлекеттік тіркеу туралы куәлік», «азаматтық әуе кемесінің ұшуға жарамдылығы туралы куәлік» және/немесе әуе келігін мемлекеттік және ведомстволық басқару органдары талап ететін басқа

да құжаттар, сондай-ақ өуе кемесіне меншік (жалға алу) құқығын растайтын құжаттар болмаса, өуе кемесін сақтандыруға қабылдауға болмайды.

3. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЛАРЫ

- 3.1. Өуе кемесін сақтандыру келесі жағдай үшін жасалады:
 - 1) зақымдануы;
 - 2) толық немесе конструктивті опат болуы, Сақтандыру шартымен өзге жағдай көзделмесе өуе кемесінің тұрағы, зекірде болуы, жермен жүруі және/немесе ұшуы кезінде Сақтандыру ережелерінің 4.1-тармағында аталғаннан басқа кез келген себептердің нәтижесінде хабар-ошарсыз жоғалып кетуі.
- 3.2. Осы Ережелерге сәйкес Сақтанушының қалауымен Сақтандырушы келесіні сақтандыра алады:
 - 1) жалпы өуе кемесі;
 - 2) өуе кемесінің жекелеген конструктивтік бөліктері мен агрегаттары (фюзеляж, қозғалтқыштар және т. б.);
 - 3) қосымша орнатылған арнайы жабдық;
 - 4) өуе кемесін құтқару жөніндегі шығыстар.
- 3.3. Рейске (ұшуға) Сақтандыру шартын жасасу кезінде сақтандыру ұшып шығу өуеайлағында ұшу үшін өуе кемесінің қозғалтқыштарын іске қосқан сәттен бастап және оларды межелі өуеайлақтың тұрағында сәндірген сәтке дейін қолданылады.
- 3.4. Осы Ережеге сәйкес сақтандырылған өуе кемесінен алынған жеке агрегатқа қатысты сақтандыру осындай агрегат өуежай аумағынан шықпаған, басқа өуе кемесіне орнатылмаған немесе оның орнына басқа агрегат орнатылмаған жағдайда қолданылады.
- 3.5. Сақтандыру арқылы қорғау Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі ішінде басталған сақтандыру жағдайларына ғана қолданылады.
- 3.6. Сақтандыру жағдайы ретінде қаралатын оқиға төменде санамаланған барлық белгілерге ие болуы тиіс:
 - 1) оқиғаның басталу ықтималдығы мен көздейсоқтығы;
 - 2) оқиғаның басталуының нақты уақытына немесе орнына, сондай-ақ оқиғаның басталуы нәтижесіндегі залалдар мөлшеріне қатысты болжанбауы;
 - 3) оқиға Сақтандыру шартының қолданылуы шегінде сөзсіз және объективті түрде болуға тиіс деген қауіптің болмауы, ол туралы Тараптар немесе ең болмағанда Сақтанушы алдын ала білген немесе алдын ала хабардар болған;
 - 4) оқиғаның басталуы Сақтанушының (Сақтандырылғанның, Пайда алушының) мүліктік мүддесі үшін теріс, тиімсіз экономикалық салдарларға ие болса;
 - 5) оқиғаның басталуы Сақтанушының (Сақтандырылғанның, Пайда алушының) ерік білдіруімен және (немесе) пайылымен байланысты емес және пайда алу және (немесе) ұтыс алу мақсатын (алыпсатарлық тәуекел) көздемейді.
- 3.7. Егер Сақтандыру шартында 2 (екі) немесе одан да көп өуе кемесі бойынша сақтандыру көзделсе, онда осы Ережелердің шарттары әрбір өуе кемесі үшін жеке қолданылады.
- 3.8. Сақтандыру шарттары Сақтанушы мәлімдеген тәуекел негізінде қолданылатын арнайы ескертпелерді (Лондондық сақтандырушылар институтының ескертпелерін) қамтиды., (№ 1 – 5 қосымшалар).
- 3.9. Сақтандыру жағдайының басталуын, сондай-ақ оларға келтірілген зиянның мөлшерін дәлелдеу Сақтанушы мен Пайда алушыға жүктеледі.

3.10. Сақтандыру шарттарында / осы Ереженің қосымшаларында сақтандыру жағдайларының өзге тізбесі көзделуі мүмкін.

4. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЛАРЫНА ШЫҒАРУ ЖӘНЕ САҚТАНДЫРУДЫ ШЕКТЕУ. САҚТАНДЫРУШЫНЫ САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІНЕН БОСАТУ НЕГІЗДЕРІ

4.1. Сақтандыру төлемі келесіде орындалмайды:

- 1) егер Сақтанушы төуекел дәрежесін бағалау үшін қажетті алдын ала жалған мәліметтерді хабарласа;
- 2) егер салдар осы жабдықтың, агрегаттардың, бөлшектердің немесе бөліктердің ішінде орналасқан болса, радиоэлектрондық және арнайы жабдықтың, жекелеген агрегаттардың, бөлшектердің немесе бөліктердің табиғи тозуының, өсіруінің, бәріктігінің, коррозиясының, конструкциялық ақауларының, істен шығуының салдары болып табылатын залал үшін;
- 3) егер олар өуе кемесімен нақты тіркелген оқиғамен байланысты болмаса және ұшудан кейінгі тексеру кезінде немесе техникалық қызмет көрсетуді орындау кезінде анықталса, қозғалтқыш компрессоры қалақтарының, сыртқы қаптама элементтерінің және өуе кемесінің басқа агрегаттарының жергілікті зақымданулары (майысулары мен ұрылған жерлері) нәтижесінде келтірілген залал үшін; қозғалтқыштың газ-ауа жолына бөгде заттардың түсуінен компрессор қалақтарының зақымдануы, егер мұндай зақымдану қозғалтқыштың ұшуда немесе рудеуіде тіркелген істен шығуының себебі болып табылса, сақтандыру жағдайы ретінде қаралады.
Алайда, егер осы тармақтың 2) және 3) тармақшаларында аталған себептер өуе кемесінің басқа элементтерінің зақымдануына немесе оның опат болуына әкеп соқса, онда залал өтелуге тиіс.
- 4) жанама залалдар, пайданы жоғалту үшін;
- 5) үшінші тұлғаларға келтірілген залал үшін;
- 6) Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасын, авионавигация, өуе кемесін ұшу және техникалық пайдалану және оған қызмет көрсету жөніндегі талаптардың (нұсқаулардың), өуе кемесінің жекелеген агенттіктерінің талаптарын сақтамау, сондай-ақ қолданыстағы ережелер, нұсқаулықтар мен нұсқаулар бойынша талап етілетін өуе кемесі мен өуе кемесінің агрегаттарына арналған барлық қажетті құжаттама дұрыс рәсімделмеген кезде;
- 7) егер залал Сақтанушының (Пайда алушының) сақтандыру жағдайының немесе Сақтанушының (Пайда алушының) өрескел абайсыздығының басталуына бағытталған қасақана іс-әрекеттерінің нәтижесінде туындаса;
- 8) егер залал Сақтанушының (Пайда алушының) заң ережелерін немесе ведомстволық нормативтік құжаттарды сақтамауы нәтижесінде туындаса, сондай-ақ бұзылуы қылмыс ретінде сараланса;
- 9) егер залал сақтандырылған өуе кемесінің қонуына немесе ұшып көтерілуіне арналмаған қону алаңдарын пайдалану нәтижесінде туындаса (форс-мажорлық жағдайларды қоспағанда);
- 10) егер залал Сақтандыру шартында көрсетілген географиялық шектеулер шегінде өуе кемесінің болуы нәтижесінде туындаса (форс-мажорлық жағдайларды қоспағанда);
- 11) егер залал Сақтанушы қызметкерлерінің және/немесе Сақтанушымен бірлескен Қаржы-шаруашылық қызметті жүргізетін тұлғалардың қасақана іс-әрекеттері нәтижесінде туындаса;
- 12) егер зиян сақтандыру орнына немесе орнына тасымалдау кезінде тонау (қарақшылық) нәтижесінде туындаса;

- 13) егер залал сақтандыру өтінішінде Сақтанушы көрсетпеген жеке (немесе заңды) тұлғаның әуе кемесін пайдалануы нәтижесінде туындаса, әуе кемесін жерде осы істе Құзыретті уәкілетті тұлға басқаратын жағдайлардан басқа;
 - 14) егер залал ескери әуе кемелерінің залал келтіруі нәтижесінде туындаса;
 - 15) егер залал әуе кемесін көліктің көз келген түрімен тасымалдау нәтижесінде туындаса;
 - 16) егер залал күрделі немесе апаттық жөндеуден кейін әуе кемесінің ұшуы нәтижесінде туындаса;
 - 17) егер зиян әуе кемесін аң аулау, ату, әдейі шашырату немесе бірдеңені тозандату мақсатында пайдалану нәтижесінде туындаса;
 - 18) егер залал жаңа конструкцияларды сынау, сондай-ақ ұшуға арнайы рұқсатты қажет ететін басқа да конструкцияларды жүргізу нәтижесінде туындаса;
 - 19) егер залал авиациялық іс-шаралар (көрсету, фигуралық, акробатикалық, рекордтық ұшулар, жарыстар және т. б.) шеңберінде жүргізілетін ұшулар нәтижесінде туындаса;
 - 20) егер зиян ұшқыштарды оқыту немесе ұшқыштардың біліктілігін арттыру үшін әуе кемесін пайдалану нәтижесінде туындаса;
 - 21) егер залал алып тасталған оқиғалар нәтижесінде туындаса:
 - «Радиация өсерін немесе радиоактивті ластануды жоққа шығару туралы ережемен» AVN.71 (№ 1 қосымша);
 - «Сақтандыру шартынан №1 ядролық тәуекелдерді шығару туралы ережелер» - AVN.38B (№ 2 қосымша);
 - «Соғыс, айдап өкету және басқа қауіптер тәуекелін жоққа шығару туралы ереже» AVN.48B (№ 3 қосымша);
 - «Сақтандыру шартынан күндерді электрондық танып көруге байланысты тәуекелдерді шығару туралы ереже» - AVN.2000A (№ 4 қосымша);
 - 22) егер залал әуе кемесін Сақтандыру шартында көрсетілгеннен өзгеше заңсыз мақсаттарда немесе мақсаттарда пайдалану нәтижесінде туындаса;
 - 23) егер зиян көз келген себептердің нәтижесінде туындаса, егер әуе кемесінің бортында жолаушылар немесе жүк Сақтандыру шартында айтылғаннан артық болса.
- 15) – 20) тармақшаларында аталған тәуекелдер қосымша сақтандыр сыйлықақысы үшін ерекше айтылатын шарттармен сақтандырылуы мүмкін.

4.2. Сақтандыру төлемінің сомасына келесі кірмейді:

- 1) сақтандыру жағдайынан кейін Сақтандырылған әуе кемесін, қосалқы бөлшектерді, жеке агрегатты, механикаландыру құралдары мен техникалық құрылғыларды пайдалану мүмкін еместігіне байланысты қолданыстан шығарылған пайда;
- 2) сақтандырылған әуе кемесінің кідіруі, кешігуі, рейстің күшін жою, әуе кемесінің бос тұруы, тасымалдау шартының бұзылуы, тасымалдау шартының күшін жою салдарынан болған шығындар;
- 3) шарттық, сондай-ақ Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген, сақтандыру жағдайына байланысты туындаған және/немесе туындауы мүмкін көз келген тұрақсыздық айыбы (айыппұлдар, өсімпұлдар);
- 4) сақтандыру жағдайынан кейін Сақтандырылған әуе кемесін, қосалқы бөлшектерді немесе жеке агрегатты, механикаландыру құралдары мен техникалық құрылғыларды пайдалану мүмкін еместігіне байланысты көз келген қосымша шығыстар, қандай да бір өзге әуе кемесін, қосалқы

- бөлшектерді және/немесе агрегатты, механикаландыру құралдары мен техникалық құрылғыларды уақытша пайдалануға арналған шығыстар, әуе кемесінің зақымдалуына байланысты арнайы машиналар мен механикаландыру құралдарын пайдалануға арналған шығыстар, т. б.;
- 5) әуе кемесінің қалдықтарын, қосалқы бөлшектерді, агрегаттарды, механикаландыру құралдары мен техникалық құрылғыларды жинау және қадеге жарату шығыстары;
 - 6) әуе кемесі хабар-ошарсыз жоғалған жағдайда іздестіру жұмыстарына арналған шығыстар;
 - 7) әуе кемесін, қосалқы бөлшектерді, агрегаттарды, механикаландыру құралдары мен техникалық құрылғыларды қайта жабдықтауға, жаңғыртуға, пысықтауға арналған шығындар (егер мұндай жұмыстар апаттық жөндеумен қоса атқарылса), сондай-ақ сақтандыру жағдайымен байланысты емес, бірақ сақтандыру жағдайына байланысты апаттық жөндеу жүргізу кезінде анықталған ақауларды жөндеуге арналған шығындар;
 - 8) Сақтанушы сақтандыру жағдайына байланысты зиянды, оның ішінде моральдық зиянды өтеу тәртібімен үшінші тұлғаларға төлейтін сомалар;
 - 9) Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген өзге де сомалар.
- 4.3. Сақтанушы зақымданған әуе кемесінің сақталуын қамтамасыз ету жөнінде оған ақылға қонымды және қолжетімді шаралар қолданбаған кезде Сақтандырушының Сақтанушының іс-әрекеті немесе әрекетсіздігі нәтижесінде туындаған қосымша залал сомасына сақтандыру төлемінің мөлшерін азайтуға құқығы бар.
- 4.4. Сақтанушы зиян келтіруге кінәлі тұлғаларға қатысты суброгация тәртібімен талап ету құқығының Сақтандырушыға етуін қамтамасыз ету бойынша оған ақылға қонымды және қолжетімді шараларды қабылдамаған кезде Сақтандырушы сақтандыру төлемінен толық немесе тиісті бөлігінде босатылады және артық төленген соманы қайтаруды талап етуге құқылы.
- 4.5. Сақтандырушы сақтандыру шартының қолданылуы басталғанға дейін орын алған және сақтандыруға өтініш берген кезде Сақтанушы білген немесе білуге тиіс болған сақтандыру жағдайының нәтижесінде Сақтанушыға келтірілген залалды өтемейді.
- 4.6. Сақтандырушы Сақтанушының (Сақтандырылғанның) ықтимал шығындарды азайту үшін ақылға қонымды және қолжетімді шараларды қасақана қабылдамауы салдарынан туындаған шығындар бөлігінде сақтандыру төлемін жасаудан босатылады.
- 4.7. Егер сақтандыру жағдайы сақтандыру жағдайының салдарынан орын алса, Сақтандырушы Сақтанушыға сақтандыру төлемінен толық немесе ішінара бас тартуға құқылы:
- 1) қажетті қорғаныс немесе аса қажеттілік жағдайында жасалған іс-әрекеттерді қоспағанда, Сақтанушының, экипаж мүшесінің және/немесе Пайда алушының сақтандыру жағдайының туындауына бағытталған не оның басталуына ықпал ететін қасақана іс-әрекеттері;
 - 2) Сақтанушының, экипаж мүшесінің және/немесе Пайда алушының заңнамалық актілерде белгіленген тәртіппен сақтандыру жағдайымен себептік байланыста болатын қасақана қылмыстық немесе әкімшілік құқық бұзушылықтар деп танылған іс-әрекеттері.
- 4.8. Сақтандырушы сақтандыру жағдайы келесінің салдарынан орын алғанда сақтандыру төлемін жасаудан босатылады:
- 1) ядролық жарылыстың, радиацияның немесе радиоактивті уланудың әсері;
 - 2) әскери іс-қимылдар, терроризм актілері;

- 3) азамат соғысы, әр түрлі халық толқулары, жаппай тәртіпсіздіктер немесе ереуілдер.

4.9. Сақтандырумен келесінің салдарынан туындаған оқиғалар өтелмейді:

- 1) Сақтанушы әуе кемесін мемлекеттік тіркеу туралы қолданыстағы куәлігі және әуе келігінде ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін мемлекеттік және ведомстволық басқару органдары талап ететін басқа да құжаттары жоқ әуе кемесін пайдаланған кезде;
- 2) Сақтанушы/экипаж мүшелері кемені ұшуға дайындау ережелерін, ұшу ережелерін, жолаушыларды (жүктерді, багажды) тасымалдау ережелерін, санитарлық-гигиеналық талаптарды, Қазақстан Республикасының заңнамасында және Қазақстан Республикасы ратификациялаған халықаралық шарттарда белгіленген әуе кемесін күтіп-ұстауға, қорғауға, жөндеуге, ұшуға және техникалық пайдалануға қойылатын өзге де талаптарды бұзған жағдайларда, әуе кемесін күтіп-ұстауға, қорғауға, жөндеуге және пайдалануға қойылатын талаптарды бұзуы;
- 3) ұшу құрамы экипажының мүшелерінде ұшу құрамының қолданыстағы куәлігі болмаған кезде және/немесе осы үлгідегі әуе кемесін және оның жабдығын басқару үшін қажетті дайындық/тәжірибе;
- 4) әуе кемесіне арнайы рұқсаты жоқ және арнайы оқытудан өтпеген білікті емес персонал қызмет көрсеткен, сол сияқты ол үшін арнайы оқытылмаған және арнайы рұқсаты жоқ адамдарға қызмет көрсеткен және/немесе жөндеген кезде;
- 5) Сақтанушы әуе кемесін сақтандыруға арналған өтінішпен көзделмеген мақсаттарда немесе ол белгілеген осы кемені пайдалану ауданының шегінен тыс пайдаланған кезде (егер бұл форс-мажорлық мән-жайлардан туындамаса);
- 6) сақтандырылған келікке арналмаған ұшу-қону алаңдарын пайдалану (мәжбүрлі жағдайлардан басқа);
- 7) әуе келігін сынақтарда, спорттық/ демонстрациялық іс-шараларда немесе оқу мақсаттарында пайдалану;
- 8) әуе келігін заңсыз мақсаттарда, оның ішінде Сақтанушының/экипаж мүшелерінің сот қылмыстық жазаланатын деп таныған іс-әрекеттерді жасауы нәтижесінде болған немесе әуе келігі қылмыс құралы немесе зат болып табылған жағдайларда пайдалану;
- 9) әуе кемесінің жекелеген агрегаттарының жұмыс процестеріне және ілеспе факторларға (дiрiл, шу, электромагниттік кедергілер және т. б.) байланысты тозуына, қартаюына, берiктiгiнiң төмендеуiне байланысты iстен шығуы, егер мұндай зақымданулардың салдары агрегаттар ішінде оқшаулаңдырылған болса;
- 10) әуе кемесінің құрылымдарындағы элементтер жинақтаушы немесе прогрессивті сипатты қалыпты пайдалану жағдайлары мен жүктеме әсеріне байланысты зақымдалуы (коррозия, шаршаған жарықтар, қатпарлану және т. б.);
- 11) дайындаушы зауыт арнайы ескертпеген және ұсынбаған қосалқы бөлшектерді, жинақтауыштарды және/немесе шығыс материалдарын пайдалану;
- 12) өндiрiстiк ақау немесе кемiстiк;
- 13) қалыпты тозу ретінде қаралатын белде заттардың түсуі нәтижесінде қозғалтқышқа ұзақ уақыт залал келтіруі;
- 14) командир мен экипаждың ұшу қауіпсіздігін, әуе келігінің сақталуын қамтамасыз ету үшін шаралар қабылдамауы;

- 15) Сақтанушыға өзіне жалға, лизингке берілген сақтандырылған өуе кәлігін қайтармаған жағдайларда.
- 4.10. Сақтандырушы мемлекеттік органдардың өкімі бойынша сақтандырылған өуе кәлігін алып қою, тәркілеу, реквизициялау, тыйым салу немесе жою салдарынан туындаған залалдар үшін сақтандыру төлемін жасаудан босатылады.
- 4.11. Сақтандырушының сақтандыру төлемін жасаудан бас тартуы үшін мыналар да негіз болуы мүмкін:
- 1) Сақтанушының Сақтандырушыға сақтандыру объектісі, сақтандыру төуекелі, сақтандыру жағдайы және оның салдары туралы көрінеу жалған мәліметтер хабарлауы;
 - 2) Сақтанушының сақтандыру жағдайынан болған залалдарды азайту жөнінде шараларды қасақана қолданбауы;
 - 3) Сақтанушының залалды келтіруге кінәлі тұлғадан мүліктік сақтандыру бойынша шығынның тиісті өтемін алуы;
 - 4) Сақтанушының Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталу мән-жайларын тергеп-тексеруде және оған келтірілген залалдың мөлшерін белгілеуде кәдергі келтіруі;
 - 5) Сақтандырушыны сақтандыру жағдайының басталғаны туралы хабардар етпеу/уақтылы хабардар етпеу;
 - 6) Сақтанушының сақтандыру жағдайының басталуына жауапты тұлғаға өзінің талап қою құқығынан бас тартуы, сондай-ақ Сақтандырушыға талап қою құқығының өтуі үшін қажетті құжаттарды беруден бас тартуы негіз болып табылады. Егер сақтандыру төлемі жасалған болса, Сақтандырушы оның толық немесе ішінара қайтарылуын талап етуге құқылы;
 - 7) заңнамалық актілерде көзделген басқа да жағдайлар.
- 4.12. Осы Ереженің 4.11-тармағында көзделген жағдайлардан басқа, Сақтандыру шартында тікелей айтылған жағдайларды қоспағанда, сақтандырумен моральдік залал, құрметке, ар-намысқа пен іскерлік абыройға кесірін тигізетін деректерді таратумен келтірілген залал (Сақтандырушының сақтандыру құпиясын сақтау міндетіне байланысты емес), Сақтанушының (экипаж мүшелерінің, Пайда алушының) шығындары (оның ішінде, айыппұлдар, тұрақсыздық айыбы, сот шығындары, экипаж мүшелерін қажетті /қайта бағыттау бойынша шығындар, өуе кәлігін жөндеу уақытында тұрғын үйді жалға алу немесе қонақүйде тұру бойынша шығындар, іссапарлық шығындар, өндірістің тұрып қалуына байланысты шығындар, өуе кемесінің тауар құнының /тауар түрінің жоғалуы, жоғалтып алған пайда) өтелмейді.
- 4.13. Сақтандырушының сақтандыру төлемін жасаудан бас тартуына Сақтанушы / Пайда алушы сотқа шағымдана алады.
- 4.14. Сақтандыру шартымен / осы Ереженің қосымшаларымен Сақтандырушыны сақтандыру төлемінен босату негіздерінің тізбесі өзгертілуі/қысқартылуы / толықтырылуы мүмкін.

5. САҚТАНДЫРУ СОМАСЫН АНЫҚТАУ ТӘРТІБІ. ФРАНШИЗА

- 5.1. Сақтандыру сомасының мөлшері бухгалтерлік құжаттардың, нарықтық конъюнктураның негізінде өуе кемесінің баланстық немесе нарықтық құнын (басқаша - сақтандыру құнын) негізге ала отырып, Тараптардың келісімімен айқындалады. Сақтандыру сомасы сақтандыру шартын жасасқан кездегі өуе кемесінің нарықтық құнынан аспауға тиіс.
- 5.2. Сақтандырушы Сақтанушының оны өдейі адастырғанын дәлелдеген жағдайларды қоспағанда, Тараптар Сақтандыру шартында айқындалған сақтандыру құнына дау айта алмайды.

- 5.3. Егер Сақтандыру шартында айқындалған сақтандыру сомасы сақтандыру құнынан асып кетсе, ол Сақтандыру шартын жасасу сәтіндегі нақты құнынан асатын сақтандыру сомасының белігінде заңға байланысты жарамсыз болып табылады.
- 5.4. Сақтандыру шартында франшиза қарастырылуы мүмкін. Шегерім сақтандыру сомасына пайызбен немесе абсолютті мөлшерде белгіленеді.
- 5.5. Франшизаның түрі мен мөлшері Сақтандырушы мен Сақтандырушы арасындағы келісім бойынша белгіленеді және Сақтандыру шартында көрсетіледі.
- 5.6. Шегерім бір сақтандыру жағдайы үшін немесе әрбір сақтандырылған тәуекел үшін белгіленуі мүмкін. Егер бірнеше сақтандыру жағдайлары немесе тәуекелдері орын алған болса, франшиза сомасы олардың әрқайсысы бойынша залал сомасын есептеу кезінде ескеріледі.

6. САҚТАНДЫРУ СЫЙЛЫҚАҚЫЛАРЫ. ОЛАРДЫ ТӨЛЕУ ТӨРТБІ ЖӘНЕ МЕРЗІМІ

- 6.1. Сақтандыру сыйлықақысының мөлшері өуе келіпнің сипаттамаларына, оны пайдалану шарттары мен ерекшеліктеріне, сақтандыру шарттарына, Сақтандыру шартының қолданылу мерзіміне, тәуекел дәрежесіне, сақтандыру сомасына және сақтандыру тарифіне және т.б. сүйене отырып, сақтандыру шартымен айқындалады, сақтандыру сыйлықақысының нақты мөлшері тараптардың келісімі бойынша сақтандыру шартында айқындалады.
- 6.2. Сақтандыру сыйлықақысын төлеу Сақтандыру шартының талаптарына сәйкес біржолғы төлеммен немесе бөліп-бөліп төлеу арқылы жүргізіледі.
- 6.3. Егер Сақтандыру шартында/ осы Ереженің қосымшаларында өзге жағдай ескертілмесе, оны 1 (бір) жылдан аз мерзімге жасасу кезінде сақтандыру сыйлықақысы жылдық сыйлықақыдан (бұл ретте толық емес ай толық болып есептеледі) мынадай мөлшерде белгіленеді:

Сақтандыру қорғанысының әрекет ету мерзімі	Жылдық сақтандыру сыйлықақысынан сақтандыру сыйлықақысының % мөлшері
1 ай	20
2 ай	30
3 ай	40
4 ай	50
5 ай	60
6 ай	70
7 ай	75
8 ай	80
9 ай	85
10 ай	90
11 ай	95

- 6.4. Егер сақтандыру сыйлықақысы немесе сақтандыру жарнасы сақтандыру сыйлықақысын бөліп төлеу кезінде мерзімінде төленбесе, онда Сақтандырушы сақтандыру сыйлықақысы төленбеген күннен бастап Сақтандыру шартын мерзімінен бұрын бұзуға құқылы. Егер сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандыру сыйлықақысы (бірінші сақтандыру жарнасы) әлі төленбесе, Сақтандырушы Сақтандыру шарты бойынша өз міндеттемелерін орындаудан босатылады және көрсетілген кезеңде болған сақтандыру жағдайлары бойынша жауапты болмайды. Бұл ретте Сақтандырушыны Сақтанушыға жазбаша хабардар ету талап етілмейді.

- 6.5. Сақтанушының сақтандыру сыйлықақысын (кезекті сақтандыру жарнасын) төлемеуіне байланысты Сақтандырушының Сақтандыру шартын бұзуы соңғысына сақтандыру сыйлықақысын (кезекті сақтандыру жарнасын) сақтандыру қорғанысы қолданылған кезең үшін төлеу міндетінен (кезекті сақтандыру жарнасынан) босатпайды және Сақтандырушы Сақтанушының алдындағы өз міндеттемелері бойынша жауап беруге тиіс еді.
- 6.6. Егер сақтандыру жағдайы сақтандыру сыйлықақысын бөліп төлеу кезінде кезекті сақтандыру жарнасын төлегенге дейін басталса, Сақтандырушы сақтандыру төлемінің мөлшерін айқындау кезінде төленбеген сақтандыру жарнасының сомасын есепке алуға құқылы.

7. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫН ЖАСАСУ ТӘРТІБІ

- 7.1. Сақтандыру шарты Сақтандырушы белгілеген нысан бойынша Сақтанушының жазбаша немесе электрондық өтініші негізінде жасалады. Сақтанушының өтініші Сақтандыру шартының ажырамас бөлігі болып табылады. Көрсетілген өтінішті толтыру және Сақтандыру шартын жасасу кезінде Сақтанушы Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталу ықтималдығын және оның басталуынан (сақтандыру төуекелінен) болатын ықтимал шығындардың мөлшерін айқындау үшін елөулі маңызы бар, өзіне белгілі барлық мән-жайлар туралы хабарлауға міндетті.
- 7.2. Егер Сақтандыру шартында/осы Ереженің қосымшаларында өзге жағдай ескертілмесе, Сақтанушы Сақтандырушыға мынадай құжаттарды ұсынуға міндетті:
- 1) әуе кемесін мемлекеттік тіркеу туралы куәліктің көшірмесі;
 - 2) пайдаланушы сертификатының көшірмесі;
 - 3) әуе кемесіне меншік құқығын растайтын құжаттардың көшірмелері (әуе кемесін сатып алу-сату шарты, тендер өткізу туралы хаттама және т. б.);
 - 4) әуе кемесін мүліктік жалдауды, лизингі, алдын ала басқаруды, сондай-ақ өзге де пайдалануды растайтын құжаттардың көшірмелері;
 - 5) әуе кемесіне меншік, мүліктік жалдау, лизинг, сенімгерлік басқару, сондай-ақ әуе кемесін өзге де пайдалануға құқығын растайтын құжаттарға қабылдау-тапсыру актісінің көшірмелері қоса беріледі;
 - 6) әуе кемесін меншікке сатып алуға, мүліктік жалдауға, лизингке, сенімгерлік басқаруға, сондай-ақ өзге де пайдалануға (азаматтық авиация ұйымдары, Қазақстан Республикасының резиденттері үшін) Қазақстан Республикасы Көлік және коммуникация министрлігі Азаматтық авиация комитетінің рұқсаты;
 - 7) әуе кемесінің техникалық жай-күйін тексеру және жарамдылығын айқындау актісі;
 - 8) ұшуға жарамдылық сертификаты (әуе кемесін ұшуда пайдалану кезінде);
 - 9) әуе кемесінің үлгі сертификаты (аса жеңіл авиация әуе кемесі үшін дана сертификаты немесе үлгі сертификаты);
 - 10) ұшуға жарамдылық сертификаты;
 - 11) борттық журналдар (ұшақтың/ тікұшақтың бортжурналы, ұшақтың/ тікұшақтың санитариялық Борт журналы);
 - 12) борттық радиостанцияларға лицензия;
 - 13) ұшуды пайдалану жөніндегі басшылық;
 - 14) пайдаланушының ұшуды жүргізу жөніндегі басшылығы;
 - 15) ұшуды орындау үшін қажетті ретінде Қазақстан Республикасы заңнамасының және Халықаралық Азаматтық авиация ұйымының талаптарында көзделген аэронавигациялық және басқа да құжаттар.

- 7.3. Сақтандыру шартын жасасу үшін Сақтандырушы сақтандыру тәуекелінің дәрежесін сипаттайтын қосымша құжаттарды тапсыруы мүмкін.
- 7.4. Қажет болған жағдайда Сақтанушы Қазақстан Республикасының Қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл жөніндегі заңнамасын сақтауды сақтау мақсатында Сақтандырушы сұрататын барлық қажетті құжаттарды ұсынуға міндеттенеді.
- 7.5. Сақтандыру шартын жасасу, сақтандыру талаптарын өзгерту кезінде Сақтанушы өуе келігін қарап тексеру үшін ұсынуға міндетті. Сақтандыру шартын жасасу кезінде зақымданған өуе келігінің бөлшектері (тораптар, агрегаттар) үшін Сақтандырушы жауапты болмайды.
- 7.6. Сақтандыру шарты Сақтандырушы белгілеген жазбаша немесе электрондық нысанда, Тараптардың әрқайсысы үшін бір-бірден бірдей күші бар екі данада жасалады, оған тараптардың өкілетті өкілдері қол қояды және мөрлермен расталады.
- 7.7. Сақтандыру туралы өтініште және Сақтандыру шартында және (немесе) сақтандыру сыйлықақысын төлеуде Сақтанушы өзінің келісімін растайды және компанияның «дербес деректер және оларды қорғау туралы» Қазақстан Республикасының №94-V Заңына сәйкес өзінің дербес деректерін жинауды, өңдеуді жүзеге асыруына рұқсат етеді, сондай-ақ ол жүзеге асыратын операция Қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастырумен (жылыстатумен) және террористік әрекетті қаржыландырумен байланысты емес екенін растайды.
- 7.8. Сақтандырушы мен Сақтанушы Сақтандыру шартын жасасуға байланысты бір-бірінен алынған коммерциялық, техникалық, қаржылық және өзге де ақпаратты пайдалануда қатаң құпиялықты сақтауға міндетті. Мұндай ақпаратты жариялау немесе өзге де жария ету екінші Тараптың алдын ала жазбаша келісімімен ғана жүзеге асырылуы мүмкін.

8. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫНЫҢ ӘРЕКЕТ ЕТУ МЕРЗІМІ ЖӘНЕ ОРНЫ

- 8.1. Егер сақтандыру шартында/осы Ереженің қосымшасында өзге жағдай ескертілмесе, сақтандыру шарты 12 (он екі) айға жасалады және Қазақстан Республикасының аумағында қолданылады.
- 8.2. Сақтандыру қорғанысының қолданылуы сақтандырушының банктік шотына немесе оның кассасына сақтандыру сыйлықақысы (бірінші сақтандыру жарнасы) түскен күннен кейінгі күннің 00.00 сағатынан басталады.
- 8.3. 8-бөлімде көзделген жағдайлардан басқа, және егер сақтандыру шартында өзге жағдай көзделмесе, Сақтандыру шарты аяқталған күн ретінде Сақтандыру шартында көрсетілген күннің 24 сағат 00 минутында Сақтандыру шарты өз қолданысын тоқтатады.
- 8.4. Егер сақтандыру шартында/осы Ереженің қосымшаларында өзге жағдай көзделмесе, сақтандыру қорғанысының қолданылу кезеңі сақтандыру шартының қолданылу мерзімімен сәйкес келеді.
- 8.5. Егер сақтандырылған өуе кемесі Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі аяқталған сәтте объективті себептер бойынша рейсте, қосалқы өуеайлақта болса немесе апатқа ұшыраса, Сақтандыру шарты соңғы рейстің мажалі пунктіне келгенге дейін ұзартылған болып есептеледі. Бұл жағдайда Сақтанушы сақтандыру шартын ұзарту мерзіміне бара-бар сақтандыру сыйлықақысын төлеуге тиіс.
- 8.6. Сақтандырушы алдын ала сақтандыру қорғанысын берген жағдайда, Сақтанушы Сақтандырушы көрсеткен мерзімде сақтандыру сыйлықақысын төлеген жағдайда, Сақтандыру шарты осындай қорғанысты ұсыну туралы оның жазбаша растамасында көрсетілген күннен бастап күшіне енеді.

- 8.7. Тараптардың келісімі бойынша Сақтандыру шарты Сақтандыру шарты тоқтатылатын және сақтандыру сыйлықақысы төленетін күнге дейін күнтізбелік 30 (отыз) күн бұрын Тараптардың біріне хабарланған жағдайда, Сақтандыру шарты келесі мерзімге ұзартылуы мүмкін.

9. ТАРАПТАРДЫҢ ҚҰҚЫҚТАРЫ МЕН МІНДЕТТЕРІ

9.1. Сақтандырушы құқылы:

- 1) Сақтанушы ұсынған ақпарат пен құжаттарды, сондай-ақ Сақтанушының Сақтандыру шартының талаптары мен талаптарын орындауын тексеруге;
- 2) Егер Сақтандыру шартының қолданылуы ішінде сақтандыру жағдайының басталу тәуекелін арттыратын өзгерістер болса, Сақтандыру шартының қолданылуын тоқтата тұруға және өскен сақтандыру тәуекелін ескере отырып, сақтандыру сыйлықақысын қайта есептеуді және төлеуді талап етуге құқылы;
- 3) Сақтанушы өзіне белгілі болған, Сақтандыру шартын жасасу кезінде Сақтандырушыға хабарланған мән-жайлардағы елеулі өзгерістер туралы Сақтандырушыға хабарлау міндетін орындамаған кезде, сақтандыру шартын бұзуды талап етуге міндетті, егер бұл өзгерістер сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына елеулі әсер етуі мүмкін болса не Сақтанушы Сақтандыру шартының талаптарын өзгертуге немесе тәуекел дәрежесінің ұлғаюына мөлшерлес сақтандыру сыйлықақысын қосымша төлеуге қарсылық білдірсе;
- 4) Сақтандыру шартын жасасу кезінде өуе кемесін, сақтандыруға қатысы бар қосалқы бөлшектерді, механикаландыру құралдары мен техникалық құрылғыларды тексеруге, қажетті құжаттаманы зерделеуге;
- 5) сақтандыру жағдайларын тексеруге қатысуға және Сақтандыру шартын орындауға байланысты өзге де жұмысты орындауға міндетті;
- 6) сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиғаның себептері мен мән-жайларын дербес анықтауға, оның ішінде тиісті мемлекеттік органдар мен ұйымдардан олардың құзыретін негізге ала отырып, сақтандыру жағдайының басталу дәрегін және келтірілген залалдың мөлшерін растайтын құжаттарды сұратуға;
- 7) сақтандыру жағдайының дәрегін анықтау және залал мөлшерін айқындау мақсатында сақтандыру тергеуін жүргізу үшін сюрвейер (сарапшы) тағайындауға құқығы бар;
- 8) Сақтандыру шартында/ осы Ереженің қосымшаларында көзделген негіздер бойынша сақтандыру төлемін толық немесе ішінара жүзеге асырудан бас тартуға құқылы;
- 9) Қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл туралы заңнаманы сақтау мақсатында Сақтандыру шарты шеңберінде ақшамен және (немесе) өзге мүлікпен операцияларды жүргізуді тоқтата тұру/одан бас тарту;
- 10) Сақтандыру шартына/ осы Ереженің қосымшаларына және Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келмейтін өзге де әрекеттерді жасауға құқылы.

9.2. Сақтандырушы міндетті:

- 1) Сақтанушыны сақтандыру ережелерімен таныстыруға және оның талабы бойынша сақтандыру Ережелерінің көшірмесін ұсынуға (жіберуге);
- 2) сақтандыру құпиясын қамтамасыз етуге;
- 3) сақтандыру жағдайы басталған кезде Сақтандыру шартында немесе заңнамалық актілерде белгіленген мөлшерде, тәртіппен және мерзімде сақтандыру төлемін жасауға;

- 4) Сақтанушыға оның сақтандыру жағдайы көзіндегі залалдарды азайту үшін жұмсаған шығыстарын өтеуге;
- 5) Сақтанушы (Сақтандырылған) немесе жәбірленуші (Пайда алушы) не олардың өкілі сақтандыру төлемін жасау үшін қажетті барлық құжаттарды ұсынбаған жағдайда, оларды жетіспейтін құжаттар туралы Сақтандыру шартында белгіленген мерзімде хабардар етуге;
- 6) Сақтандыру шартына/ осы Ереженің қосымшаларына және Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келмейтін өзге де әрекеттерді жасауға.

9.3. Сақтанушы құқылы:

- 1) Сақтандырушыдан өуе кемелінің сақтандыру талаптарын, Сақтандыру шарты бойынша өз құқықтары мен міндеттерін түсіндіруді талап етуге;
- 2) сақтандыру жағдайы басталғанға дейін Сақтандыру шартында аталған Пайда алушыны бұл туралы Сақтандырушыны жазбаша хабардар ете отырып, басқа адаммен ауыстыруға құқылы. Пайда алушыны оның Сақтанушымен келісімінен туындайтын Сақтандыру шарты бойынша белгілі бір міндеттерді орындағаннан немесе Сақтандырушыға сақтандыру төлемін жасау жөнінде талап қойғаннан кейін басқа тұлға алмастыра алмайды;
- 3) қосымша сақтандыру сыйлықақысын енгізу шартымен сақтандыру шартының қолданылу кезеңінде сақтандыру құны ұлғайған жағдайда сақтандыру сомасын ұлғайтуға;
- 4) өуе кемесінің жалпы сақтандыру құны сақталған жағдайда немесе Сақтандыру шартында белгіленген осындай агрегаттарға қатысты пайыздық бөлу сақталған кезде өуе кемесінің агрегаттарын типі мен мақсаты бойынша ұқсас агрегаттарға ауыстыруға (Сақтандырушыны алдын ала хабардар етпей және қолданыстағы Сақтандыру шартына өзгерістер енгізбей);
- 5) қосымша өуе кемелерін оның қолданылу мерзімі ішінде қолданыстағы Сақтандыру шартының талаптарымен сақтандыруға немесе қолданыстағы Сақтандыру шартынан «қосымша өуе кемелерін сақтандыру және өуе кемелерін өуе кемесін сақтандыру шартынан шығару туралы ережеге»-AVN сәйкес жекелеген өуе кемелерін алып тастауға құқығы бар. 17А (№5 қосымша), егер осы Ережені қолдану Сақтандыру шартымен тікелей көзделсе;
- 6) Сақтандырушының сақтандыру төлемін жасаудан немесе оның мөлшерін азайтудан бас тартуына сотқа шағым жасауға.
- 7) Сақтандыру шартына/ осы Ереженің қосымшаларына және Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келмейтін өзге де әрекеттерді жасауға.

9.4. Сақтанушы міндетті:

- 1) Сақтандыру шартында белгіленген мөлшерде, тәртіппен және мерзімде сақтандыру сыйлықақыларын төлеуге;
- 2) Сақтандыру шартын жасасу кезінде және оның қолданылу кезеңінде сақтандыру жағдайының басталу ықтималдығын бағалау және одан (сақтандыру тәуекелінен) залал келтіру үшін мәнi бар, өзiне белгiлi барлық мән-жайлар туралы Сақтандырушыға хабарлауға және Сақтандырушы сұрайтын құжаттарды (сақтандыру объектiсi туралы, сақтандыру сомаларының экономикалық негiздемесi және басқа да қаржылық және техникалық-экономикалық мәлiметтер) беруге;
- 3) Сақтандыру шартын жасасу кезінде және оның қолданылу кезеңінде сақтандырылған өуе кемесiне, қосалқы бөлшектерге немесе оның жекелеген агрегаттарына, механикаландыру құралдары мен техникалық құрылғыларға қатысты ұқсас тәуекелдер бойынша барлық

қолданыстағы/жасалатын Сақтандыру шарттары туралы Сақтандырушыға хабарлауға;

- 4) Сақтандыру шартын жасасу кезінде Сақтандырушыға хабарланған мән-жайлардағы өзіне белгілі болған елеулі өзгерістер туралы, бірақ 3 (үш) жұмыс күнінен кешіктірмей Сақтандырушыға дереу хабарлауға, егер бұл өзгерістер сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына елеулі әсер етуі мүмкін болса;
 - 5) ол заңды тұлға ретінде қайта ұйымдастырылған, сақтандырылған өуе кемесі жоғалған немесе мүліктік жалдауға берілген жағдайда, бұл туралы Сақтандырушыға хабарлауға;
 - 6) Сақтандырушының өкілдеріне олардың Сақтандыру шартын жасасуға және оны қолданылу кезеңінде сүйемелдеуге байланысты іс-шараларды жүргізуі үшін қажетті жағдайлар жасауға міндетті;
 - 7) Сақтанушы навигацияға және өуе кемелерінің ұшуға дайындығына қатысты және өуе кемесін қауіпсіз пайдалануды қамтамасыз ететін құзыретті органдар шығаратын барлық талаптар мен нұсқауларды орындауға тиіс. Сақтанушы бұған көліпдік беруі керек:
 - өуе кемесі ұшуды жүзеге асыру алдында тікелей ұшуға жарамды болып табылады;
 - өуе кемесіне қатысты барлық формулярлар мен басқа да құжаттар, олардың болуы ресми талаптарға сәйкес міндетті түрде уақытында толтырылуы, жаңартылуы және Сақтандырушыға бірінші талап бойынша ұсынылуы тиіс;
 - Сақтанушының қызметкерлері барлық осындай талаптар мен нұсқауларды орындауы керек.
 - 8) Сақтандырушыға Сақтандыру шартын жасасуға және оның қолданылу мерзімі ішінде оны орындауға байланысты іс-шаралар (өуе кемесін, қосалқы бөлшектерді, өуе кемесінің агрегаттарын, оған техникалық қызмет көрсету және пайдалану шарттарын қарап-тексеру, оларға сараптама жүргізу, сақтандыру жағдайларын тергеп-тексеруге қатысу және т. б.) жүргізу үшін қажетті жағдайлар жасауға;
 - 9) Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталуына жауапты тұлғаға талап қою құқығының ауысуы қамтамасыз етілуге тиіс;
 - 10) Сақтандырушы сұратқан Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарын орындау үшін қажетті барлық құжаттар мен мәліметтерді ұсынуға;
 - 11) Сақтандыру шартына/ осы Ереженің қосымшаларына және Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келмейтін өзге де әрекеттерді жасауға.
- 9.5. Сақтандыру шартымен / осы Ережелерге жасалған қосымшалармен тараптардың өзге құқықтары мен міндеттері көзделуі мүмкін.
- 9.6. **Сақтандыру жағдайы орын алғанда Сақтанушының міндеттері.**
Сақтанушы / өуе кемесі экипажының мүшелері сақтандыру жағдайының басталғаны туралы өзіне белгілі болғаннан кейін (сақтандыру жағдайының басталуына әкеп соғуы мүмкін оқиға) міндетті / міндетті:
- 1) ықтимал залалдарды болғызбау немесе азайту үшін қалыптасқан мән-жайларда ақылға қонымды және қолжетімді шараларды, оның ішінде өуе көлігін құтқару және сақтау шараларын қабылдауға;
 - 2) өз құзыретіне қарай тиісті органдар мен ұйымдарға (ішкі істер органдарының бөлімшелері, ертке қарсы қызмет органдары, апаттық қызметтер, Төтенше жағдайлар жөніндегі агенттік) оқиғаның басталғаны туралы дереу хабарлауға; уәкілетті мемлекеттік және өзге де құзыретті органдардың оқиғаның Құжаттамалық ресімделуін қамтамасыз етуге;

- 3) дереу, бірақ кез келген жағдайда 3 (үш) жұмыс күнінен кешіктірмей, сақтандыру жағдайы туралы Сақтандырушыға жазбаша нысанда хабарлауға;
 - 4) зардап шеккен әуе көлігін (егер бұл қауіпсіздік мүдделеріне қайшы келмесе немесе залалдың ұлғаюына әкелмесе) оны Сақтандырушының өкілі зақымданған/ жойылған сәтте болған күйінде қарап тексергенге дейін сақтауға;
 - 5) Сақтандырушының өкіліне бүлінген әуе көлігін кедергісіз қарап-тексеру, әуе көлігінің шығындарын азайту және құтқару жөніндегі іс-шараларға қатысу мүмкіндігін қамтамасыз етуге;
 - 6) Сақтандырушының өкіліне сақтандыру жағдайының басталу себептері мен мән-жайларын анықтауға жәрдемдесуге, оның ішінде Сақтандырушыға оған қолжетімді барлық ақпарат пен құжаттаманы, оның ішінде сақтандыру жағдайының себептері, барысы мен салдары, келтірілген залалдың сипаты мен мөлшері туралы бағалауға мүмкіндік беретін коммерциялық құпияны құрайтын мәліметтерді беруге, оның ішінде Сақтандырушы өкілінің авиациялық оқиғаларды тексеру жөніндегі комиссияның отырыстарына қатысуын қамтамасыз етуге;
 - 7) зардап шегуші болып табылмайтын үшінші тұлғалардан сақтандыру жағдайының нәтижесінде келтірілген залалдардың қандай да бір Өтемін (өтемақысын) алғаны туралы Сақтандырушыны дереу жазбаша хабардар етуге;
 - 8) егер Сақтандырушы сақтандыру жағдайының басталуына байланысты Сақтандырушының да, Сақтанушының да мүдделерін қорғау үшін өз өкілін тағайындауды қажет деп талқан жағдайда - Сақтандырушы көрсеткен тұлғаларға сенімхат немесе осындай мүдделерді қорғау үшін өзге де қажетті құжаттарды беруге міндетті. Сақтандырушы сақтандыру жағдайының басталуына байланысты Сақтанушының мүдделерін сотта білдіруге немесе өзге түрде Сақтанушыны құқықтық қорғауды жүзеге асыруға құқылы, бірақ міндетті емес;
 - 9) бүлінген әуе кемесін, қосалқы бөлшектерді және/немесе агрегаттарды, механикаландыру құралдары мен техникалық құрылғыларды қалпына келтіру жөніндегі барлық іс-шараларды Сақтандырушымен келісуге міндетті;
 - 10) сақтандыру жағдайының басталуын, сондай-ақ оларға келтірілген залалдарды дәлелдеу ауыртпалығын көтеруге, оның ішінде сараптама жүргізуге ақы төлеуге, сарапшылардың оқиға орнына шығуына, мамандардың тартылуына және кеңес беруіне, қажетті құжаттарды жинауға және т. б.;
 - 11) Сақтандырушыға барлық құжаттар мен дәлелдемелерді беруге және оған келтірілген залал үшін жауапты тұлғаға өзіне ауысқан Сақтандырушының кері талап қою құқығын жүзеге асыруы үшін қажетті барлық мәліметтерді хабарлауға;
 - 12) Сақтандыру шартында/ осы Ережелердің қосымшаларында және Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген өзге де әрекеттерді орындауға.
- 9.7. Егер Сақтанушы осы баптың 9.8-тармағында көрсетілген міндеттемелерді орындамаса Сақтандырушының оған залалды өтеуден бас тартуға құқығы бар. Егер жоғалған (ұрланған) мүлік туралы құзыретті органдарға мәлімделмесе немесе уақытша мәлімделмесе, онда Сақтандырушы сақтандыру төлемін жасау жөніндегі міндеттен тек осы мүлікке қатысты бөлігінде ғана босатылады.
- 9.8. Егер Сақтанушы сақтандырылмаған болса, Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталғаны туралы хабарлау және ықтимал шығындардың алдын

алу немесе азайту үшін ақылға қонымды және қол жетімді шараларды қабылдау, оның ішінде сақтандырылған мүлікті сақтау және сақтау шаралары. Сақтанушы немесе Сақтандырылған жасағанына қарамастан Сақтандырылғанға, Пайда алушыға, соңғысы үшін жасалады. Сақтандырушыны сақтандыру жағдайының басталғаны туралы белгіленген мерзімде хабардар етпеу оған сақтандыру төлемінен бас тарту құқығын береді.

9.9. Пайда алушы құқылы:

- 1) Сақтандырушыдан сақтандыру шарттарын, Сақтандыру шарты бойынша өз құқықтары мен міндеттерін түсіндіруді талап етуге;
 - 2) Сақтандыру шартын жасасу кезінде және оның қолданылу кезеңінде осы сақтандыру объектісіне қатысты ұқсас төуекелдер бойынша барлық қолданыстағы/жасалатын Сақтандыру шарттары туралы Сақтандырушыға хабарлауға;
 - 3) Сақтандырушыға сақтандыру төлемі туралы талап қоюға;
 - 4) Сақтандыру шартында көзделген тәртіппен және талаптармен сақтандыру төлемін алуға;
 - 5) Сақтандырушының сақтандыру төлемін жасаудан немесе оның мөлшерін азайтудан бас тартуына Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен дау айтуға;
 - 6) осы Ережелерге, осы Ережелердің/ Сақтандыру шартының қосымшаларына және Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келмейтін өзге де іс-әрекеттерді жасауға.
- 9.10. Егер Сақтандыру шартында/осы Ереженің қосымшаларында өзге жағдай көзделмесе, Тараптардың бір-біріне Сақтандыру шартын орындау жөнінде немесе соған байланысты жіберген барлық хабарлаулары, хабарламалары, хабарламалары, ұсыныстары жазбаша нысанда орындалуға тиіс және тиісті нысанда берілген болып есептеледі, егер олар сақтандыру шартында көрсетілген деректемелер бойынша курьермен, хабарламасы бар хатпен, факспен, жеделхатпен немесе экспресс-поштамен жіберілсе.
- 9.11. Осы бөлімде көзделген Тараптардың құқықтары мен міндеттері толық болып табылмайды. Тараптар Ережелердің өзге тармақтарында, Сақтандыру шартының талаптарында және Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген құқықтарға ие болады және міндеттерді атқарады.
- 9.12. Тараптардың құқықтары мен міндеттерінің тізбесі Сақтандыру шартымен/ осы Ереженің қосымшаларымен өзгертілуі/ қысқартылуы / толықтырылуы мүмкін.

10. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫНЫҢ ӨРЕКЕТ ЕТУ МЕРЗІМІНДЕ САҚТАНДЫРУ ТӨУЕКЕЛІН АРТТЫРУ САЛДАРЫ

- 10.1. Сақтанушы Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі ішінде болған, сақтандыруға қабылданған сақтандыру төуекеліндегі өзіне белгілі барлық елеулі өзгерістер туралы, тіпті сақтандыру төуекелінің мұндай өзгеруі Сақтанушының еркі бойынша болмаса да, сақтандырушыға дереу хабарлауға міндетті.
- 10.2. Сақтандыру төуекелінде оның орын алуынан сақтандыру жағдайының орын алу ықтималдығын және мүмкін болатын шығындар мөлшерін анықтау үшін маңызы бар, және олар Сақтандыру шартын жасасу кезінде болған жағдайда Сақтандырушының Сақтандыру шартын жасасу туралы шешіміне немесе Сақтандыру шартының нақты ережелеріне әсер етуі мүмкін, сақтандыру объектісіндегі немесе сақтандыру объектісімен байланысты өзгерістер елеулі өзгерістер деп танылады.

- 10.3. Егер Сақтанушы сақтандыру төуекелінде болған өзгерістердің елеулі болып табылатындығына күмендәнсе, ол осы өзгерістер туралы Сақтандырушыға хабарлауға міндетті.
- 10.4. Жалпы жағдайда Сақтанушы Сақтандыру шартын жасасу кезінде оның сақтандыру туралы өтінішінде және сақтандыру шартында көрсеткен мәліметтердегі өзгерістер елеулі болып табылады.
- 10.5. Сақтандыру төуекелінің ұлғаюына әкеп соғатын мән-жайлар туралы хабардар етілген сақтандырушы қолданыстағы Сақтандыру шартының талаптарына өзгерістер енгізуді немесе сақтандыру төуекелінің ұлғаюына мөлшерлес қосымша сақтандыру сыйлықақысын төлеуді талап етуге құқылы.
- 10.6. Егер Сақтанушы Сақтандыру шартының талаптарына өзгерістер енгізуге немесе қосымша сақтандыру сыйлықақысын төлеуге қарсы болса, Сақтанушы Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында көзделген ережелерге сәйкес Сақтандыру шартын бұзуды талап етуге құқылы.
- 10.7. Сақтанушы 9.4-тармақта көзделген міндеттерді орындамаған жағдайда Сақтандырушы (сақтандыру оқиғасы басталғанға дейін) Сақтандыру шартын бұзуды және Сақтандыру шартын бұзудан келтірілген залалдарды өтеуді талап етуге құқылы.
- 10.8. Егер сақтандыру төуекелінің ұлғаюына әкеп соқтыратын мән-жайлар жойылса, Сақтандырушының Сақтандыру шартын бұзуды талап етуге құқығы жоқ.

11. САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІН ЖАСАУ ТУРАЛЫ ШЕШІМДІ ҚАБЫЛДАУ ҮШІН ҚАЖЕТТІ ҚҰЖАТТАР

- 11.1. Егер Сақтандыру шартында/ осы Ереженің қосымшаларында өзге жағдай көзделмесе, Сақтандырушыға сақтандыру төлемі туралы талапты Сақтанушы (Пайда алушы) осы талапты негіздейтін құжаттарды қоса бере отырып, жазбаша нысанда ұсынады.
- 11.2. Егер Сақтандыру шартында / осы Ереженің қосымшасында өзге жағдай көзделмесе, сақтандыру төлеміне өтінішке мынадай құжаттар қоса берілуге тиіс:
 - 1) сақтандыру жағдайы туралы өтініш;
 - 2) Сақтандыру шартының көшірмесі (оның көшірмесі);
 - 3) өуе кемесін тіркеу туралы куәліктің көшірмесі;
 - 4) пайдаланушы сертификатының көшірмесі;
 - 5) өуе кемесіне меншік құқығын растайтын құжаттардың көшірмелері (өуе кемесін сатып алу-сату шарты, тендер өткізу туралы хаттама және т. б.);
 - 6) өуе кемесін мүлктік жалдауды, лизингті, сенімгерлік басқаруды, сондай-ақ өзге де пайдалануды растайтын құжаттардың көшірмелері қоса беріледі;
 - 7) өуе кемесіне меншік, мүлктік жалдау, лизинг, сенімгерлік басқару, сондай-ақ өуе кемесін өзге де пайдалануға құқығын растайтын құжаттарға қабылдау-тапсыру актісінің көшірмелері қоса беріледі;
 - 8) өуе кемесін меншікке сатып алуға, мүлктік жалдауға, лизингке, сенімгерлік басқаруға, сондай-ақ өзге де пайдалануға (азаматтық авиация ұйымдары, Қазақстан Республикасының резиденттері үшін) Қазақстан Республикасы Көлік және коммуникация министрлігі Азаматтық авиация комитетінің рұқсаты;
 - 9) өуе кемесінің техникалық жай-күйін тексеру және жарамдылығын айқындау актісі;
 - 10) ұшуға жарамдылық сертификаты (өуе кемесін ұшуда пайдалану кезінде);
 - 11) өуе кемесінің үлгі сертификаты (аса жеңіл авиация өуе кемесі үшін түпнұсқа сертификаты немесе үлгі сертификаты);
 - 12) ұшуға жарамдылық сертификаты;

- 13) борт журналдары (ұшақтың/тікұшақтың бортжурналы, ұшақтың/ тікұшақтың санитариялық Борт журналы);
 - 14) борттық радиостанцияларға берілген лицензия;
 - 15) ұшуды пайдалану жөніндегі басшылық;
 - 16) пайдаланушының ұшуды жүргізу жөніндегі басшылығы;
 - 17) ұшуды орындау үшін қажетті ретінде Қазақстан Республикасы заңнамасының және Халықаралық Азаматтық авиация ұйымының талаптарында көзделген аэронавигациялық және басқа да құжаттар;
 - 18) құзыретті органдардың берген сәйкес құжаттарының түпнұсқалары немесе уәкілетті тұлғалармен куәландырылған көшірмелері:
 - авиациялық инцидент кезінде-авиациялық инциденттерді тексеруді, жіктеуді және есепке алуды жүзеге асыратын немесе сақтандыру жағдайының басталу дерегін растайтын комиссиялардың, өзге құзыретті органдардың/тұлғалардың актілері/қорытындылары;
 - авиациялық оқиға кезінде - ведомстводан тыс мемлекеттік комиссияның қорытындысы; комиссиялардың, өзге де құзыретті органдардың/авиациялық оқиғаларды тергеп-тексеруді, сыныптауды және есепке алуды жүзеге асыратын не сақтандыру жағдайының басталу дерегін растайтын адамдардың актілері/қорытындылары;
 - төтенше жағдайлар жөніндегі агенттік бөлімшелерінің, мемлекеттік комиссиялардың, Сақтандыру шартында сақтандыру жағдайлары ретінде қаралатын не сақтандыру жағдайының басталу дерегін растайтын оқиғаларды тергеп-тексеруді, сыныптауды және есепке алуды жүзеге асыратын өзге де құзыретті органдардың актілері, қорытындылары, өзге де құжаттары;
 - үшінші тұлғалардың құқыққа кәйшы әрекеттері кезінде – прокуратура, тергеу, анықтау органдарының, сот органдарының, өрт қадағалау органдарының құжаттары (қылмыстық істің қозғалысы туралы қаулылар (қозғау туралы, қозғаудан бас тарту туралы, тоқтата тұру, тоқтату туралы), оқиға болған жерді қарап тексеру хаттамасы, айыпталушы ретінде тарту туралы қаулылар, сот үкімі), сақтандыру жағдайлары ретінде Сақтандыру шартында қаралатын оқиғаларды тергеп-тексеруді, сыныптауды және есепке алуды жүзеге асыратын не сақтандыру жағдайының басталу дерегін растайтын уәкілетті органдар (комиссиялар) жасаған өзге;
 - 19) тиісті лицензиясы бар тәуелсіз сарапшы жүргізген әуе көлігіне көлтірілген залалдың сомасын айқындау жөніндегі сараптамалық бағалау актісі;
 - 20) Сақтандырушының келтірілген залал үшін жауапты тұлғаға регресстік талап қою құқығын жүзеге асыруы үшін қажетті құжаттар;
 - 21) Сақтанушының Сақтандыру шарты бойынша өтелетін шығыстарын растайтын құжаттар.
- 11.3. Ұсынылған құжаттарды жасаудың тәртібі мен нысаны Қазақстан Республикасының заңнамасына немесе Қазақстан Республикасы ратификациялаған халықаралық шарттарға сәйкес келуге тиіс, егер олар үшін бұл көзделген болса. Егер Сақтандыру шартында / осы Ереженің қосымшаларында өзге жағдай көзделмесе, құжаттар Сақтандырушыға түпнұсқада не нотариалды куәландырылған немесе түпнұсқа мөрмен расталған және құзыретті ұйымның уәкілетті адамы қол қойған көшірме түрінде ұсынылады.
- 11.4. Сақтандырушы Сақтанушының/Пайда алушының талабы бойынша сақтандыру төлемі туралы шешім қабылдағаннан кейін құжаттардың түпнұсқалары қарапайым не уәкілетті адам куәландырған көшірмелерді (Қазақстан

Республикасы заңнамасының талаптарын негізге ала отырып, Сақтандырушының шешімі бойынша) ұсынған жағдайда тиісті тұлғаға қайтарылуы мүмкін.

- 11.5. Құжаттарды жинау ауыртпалығы Сақтанушыға жүктеледі.
- 11.6. Егер нақты жағдайларды ескере отырып, олардың болмауы сақтандыру жағдайының басталу дерегін/ жағдайын анықтауға немесе шығын мөлшерін анықтауға мүмкіндік бермесе, Сақтандырушы жоғарыда жазылған құжаттар тізбесін қысқартуға немесе қосымша құжаттарды талап етуге құқылы.

12. САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІН ЖАСАУ ТӘРТІБІ МЕН ЕРЕЖЕСІ

- 12.1. Сақтандырушы сақтандыру төлемін жасау туралы немесе сақтандыру төлемін жасаудан бас тарту туралы шешімді сақтандыру жағдайының басталуын, оның басталу себептерін және алушының сақтандыру төлеміне құқығын растайтын қажетті құжаттардың соңғысы ұсынылған және тиісті сақтандыру актісі бекітілген кезден бастап 20 (жиырма) жұмыс күнінен кешіктірілмейтін мерзімде қабылдайды, егер сақтандыру шартында/ осы Ережеге қосымшада өзге жағдай тікелей айтылмаса.
- 12.2. Сақтандырушы Сақтанушыға және Пайда алушыға барлық қажетті құжаттарды алған күннен бастап 15 (он бес) жұмыс күні ішінде сақтандыру төлемінен жазбаша дәлелді бас тартуды жіберуге міндетті, егер Сақтандыру шартында/ осы Ереженің қосымшаларында өзге мерзім белгіленбесе.
- 12.3. Қажет болған жағдайда Сақтандырушы сақтандыру жағдайына байланысты мәліметтерді құқық қорғау органдарынан, медициналық мекемелерден және сақтандыру жағдайының мән-жайлары туралы ақпараты бар басқа кәсіпорындардан, мекемелер мен ұйымдардан сұратады, сондай-ақ сақтандыру жағдайының себептері мен мән-жайларын дербес анықтауға және залалдың нақты мөлшерін анықтау үшін тәуелсіз сарапшыны тартуға құқылы.
- 12.4. Бір себеппен болған бірнеше шығындар бір сақтандыру жағдайы ретінде қарастырылады.
- 12.5. Сақтандыру жағдайы басталғанға дейін орын алған өуе кәлігінің есептелген амортизациясын (тозуын) шегере отырып, бүлінген өуе кәлігін қалпына келтіру құнының есебін негізге ала отырып, өуе кәлігін зақымдау төуекелі бойынша залал мөлшері есептеледі.
- 12.6. Сақтандыру төлемі сақтандыру жағдайы кезінде Сақтанушының тоқтап қалған өуе кемесіне тікелей залал мөлшерінен аспауға тиіс, егер Сақтандыру шартында/осы Ереженің қосымшаларында белгілі бір сомада сақтандыру төлемі көзделмесе.
- 12.7. Бір немесе бірнеше сақтандыру жағдайлары басталған кезде сақтандыру төлемдерінің жалпы сомасы Сақтандыру шартында белгіленген сақтандыру сомасымен шектеледі.
- 12.8. Сақтандыру төлемі Сақтандыру шартында белгіленген франшиза шамасына азайтылады.
- 12.9. Сақтандыру шарты бойынша сақтандыру сомасы Сақтандыру шарты жасалған күнгі сақтандырылған объектінің нарықтық құнынан аз болған жағдайда, Сақтандырушы сақтандыру төлемін Сақтандыру шартында айқындалған сақтандыру сомасының сақтандыру объектісінің нарықтық құнына арақатынасына пропорционалды түрде жасайды.
- 12.10. Сақтандырушының өз таңдауы бойынша сақтандыру төлемін жасауға, өуе кемесін не оның бір бөлігін немесе агрегатын ауыстыруға немесе жөндеуге құқығы бар. Сақтандырушы өз қалауы бойынша ақшаны телеудің орнына өуе кемесін ауыстыру арқылы залалды заттай нысанда өтейтін жағдайда, ауыстыру үшін ұсынылатын өуе кемесі сақтандыру жағдайы басталғанға дейін

сақтандырылған кеме сәйкес келген үлгі мен модельде болуға және шамамен сол жағдайда болуға тиіс, егер Сақтанушымен жеке келісімде өзге жағдай көзделмесе. Бұл ретте сақтандыру төлемі жасалғаннан кейін Сақтандырушы барлық тіркеу құжаттарымен және иелену құқығына арналған құжаттармен бірге есептен шығарылған өуе кемесінің немесе оның кез келген агрегаттарының (бөліктерінің) меншік иесі болады.

12.11. Егер Сақтандыру шартында / осы Ереженің қосымшасында өзге жағдай көзделмесе, сақтандыру төлемі келесіде жасалады:

- 1) сақтандырылған өуе кемесі толық опат болған (хабар – ошарсыз кеткен жағдайда) кезде - сақтандыру сомасының 100% мөлшерінде не Сақтанушыға осы баптың 8.10-тармақтарының талаптарын ескере отырып, ауыстыруға басқа өуе кемесін береді;
- 2) сақтандырылған өуе кемесі конструктивтік тұрғыдан опат болған жағдайда сақтандырушы өз таңдауы бойынша не сақтандыру сомасы мөлшерінде сақтандыру төлемін жасайды және бүлінген өуе кемесінің қалдықтарын өткізуден түскен түсімге құқық алады не сақтандыру сомасы мен өуе кемесі қалдықтарының құны арасындағы айырманы төлейді;
- 3) өуе кемесі зақымданған кезде, сақтандыру сомасының 75% аспайтын залалдар өтелуге жатады, егер Сақтандыру шартында өзге мөлшер көзделмесе, бұл ретте:
 - қауіпсіздік мүддесінде қажет болған, өуе кемесінің одан әрі зақымдануын болдырмау үшін немесе тиісті басқару органдары шығарған бұйрықтарды орындауға мәжбүр болған жағдайларды қоспағанда, бөлшектеу, тасымалдау немесе жөндеу бойынша ешқандай жұмыстар Сақтандырушының мақұлдауынсыз басталмауы тиіс;
 - сақтандыру төлемінің шамасы Сақтандыру шарты жасалған кездегі қалпына келтіру жөндеу құнының негізінде және Сақтандыру шартында белгіленген өуе кемесінің элементтері бойынша сақтандыру сомасының пайыздық бөлінуіне сәйкес айқындалады.
 - Егер Сақтандырушымен алдын ала өзге жағдай келісілмесе, Сақтандырушы неғұрлым үнемді тәсілмен орындалған және пайдаланылған жөндеу мен тасымалдау, жұмыстар мен материалдар үшін ақы төлеуге кепілдік береді;
 - егер сақтандыру жағдайы бойынша өуе кемесін жөндеу сақтандыру жағдайымен байланысты емес қандай да бір жоспарлы жөндеумен сәйкес келсе, онда Сақтандырушы шығыстарды жоспарлы жөндеу құнының артуы бөлігінде өтейді.

12.12. Егер Сақтандыру шартымен / осы Ережелерге жасалған Қосымшалармен өзге жағдай көзделмесе, Сақтандырушы сақтандыру төлемін толық жасағанда немесе өуе кемесін ауыстырғанда:

- 1) Сақтандырушы меншік құқығын куәландыратын (оның ішінде тіркеу) барлық құжаттарды табыстаумен осы өуе кемесінің (немесе оның бөлшектері мен агрегаттарының) меншік иесінің құқығын алады;
- 2) Сақтандыру төлемінің толық сомасы төленген өуе кемесіне қатысты Сақтандыру шарты тоқтатылады.

12.13. Сақтандыру шартымен келесі өтелуі мүмкін:

- 1) сақтандыру сомасының 5% аспайтын мөлшерінде:
 - зақымдалған кемеңің қауіпсіздігі мен сақталуын қамтамасыз ету бойынша шығындар;
 - сақтандыру жағдайы бойынша залалды азайту жөніндегі жұмыстарды жүргізуге арналған шығыстар (сот шығыстарды қоса алғанда);

- зақымдалған өуе кемесінің орналасқан жеріне жұмысшыларды, материалдарды, қосалқы бөлшектер мен агрегаттарды жеткізу шығындары;
 - ұшу мүмкін болмаған жағдайда өуе кемесін бөлшектеу бойынша шығындар;
 - өуе кемесін базалық (оқиға орнына жақын) өуеайлаққа немесе жөндеу кәсіпорнына қайтару бойынша ақылға қонымды шығындар;
- 2) сақтандыру сомасының 10% аспайтын мөлшерде – өуе кемесін құтқару бойынша мақсатты шығындар.
- 12.14. Қосарланған мүлктік сақтандыру (бір ғана сақтандыру объектісін бірнеше Сақтандырушыда әрқайсысымен дербес шарттар бойынша сақтандыру) кезінде әрбір Сақтандырушы Сақтанушының алдында онымен жасалған шарт шегінде жауап береді, алайда Сақтанушы барлық сақтандырушылардан алған сақтандыру төлемдерінің жалпы сомасы нақты залалдан аса алмайды.
- 12.15. Пайдасына өуе кемесін Сақтандыру шарты жасалған Пайда алушылардың санына қарамастан, сақтандыру төлемдерінің жалпы сомасы сақтандыру шартында белгіленген сақтандыру сомасымен шектеледі.
- 12.16. Сақтандыру төлемі Сақтанушы (Пайда алушы) үшін ыңғайлы, заңға қайшы келмейтін нұсқаларда Сақтанушы сақтандыру төлемін жасау туралы шешімді немесе Сақтандырушының сақтандыру төлемін жасау міндеттемесін белгілеу туралы сот шешімін қабылдаған күннен бастап 60 (алты жүз) жұмыс күні ішінде жасалады.
- 12.17. Келтірілген зиянды үшінші тұлғалар өтеген жағдайларда, Сақтандырушы Сақтандыру шарты бойынша өтелуге тиіс сома мен үшінші тұлғалар өтейтін сома арасындағы айырманы ғана төлейді. Сақтанушы мұндай өтемақыларды алғаны туралы Сақтандырушыға дереу хабарлауға міндетті.
- 12.18. Егер сақтандыру төлемі жасалғаннан кейін Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес немесе осы Ереже бойынша немесе Сақтандыру шарты бойынша Сақтанушыны сақтандыру төлемін алу құқығынан айыратын мән-жайлар анықталса, ол Сақтандыру шарты бойынша алған сақтандыру төлемінің сомасын Сақтандырушыға қайтаруға міндетті.
- 12.19. Егер жоғалту/жоғалу төуекелі бойынша сақтандыру төлемін жасағаннан кейін сақтандырылған объект табылса, Сақтанушы / Пайда алушы міндетті:
- 1) Бұл туралы Сақтандырушыға дереу хабарлауға;
 - 2) Егер өуе кемесі зақымданған жағдайда басталған сақтандыру жағдайына қатысты барлық іс-әрекеттерді жасауға және Сақтандыру шартында көзделген құжаттарды ұсынуға; Сақтандырушы Сақтанушыға/Пайда алушыға сақтандыру жағдайы туралы шешімді және артық төленген сақтандыру төлемін қайтару туралы талапты бергеннен кейін Сақтандырушыға сақтандыру төлемінің тиісті бөлігін дереу қайтаруға міндетті;
 - 3) өуе кемесі зақымданған жағдайда Сақтандырушыға сақтандыру төлемін дереу қайтаруға міндетті.
- 12.20. Сақтандыру төлемін жасау тәртібі мен ережесі Сақтандыру шартымен/ осы Ережелерге жасалған қосымшалармен өзгертілуі/толықтырылуы мүмкін.

13. ҚОСАРЛЫ САҚТАНДЫРУ

- 13.1. Сақтанушы сақтандырушыда сақтандырылатын объектілерге қатысты басқа сақтандыру ұйымдарымен жасалған барлық сақтандыру шарттары туралы сақтандырушыға хабарлауға міндетті.
- 13.2. Қосарланған сақтандыру кезінде сақтандырушы сақтанушының алдында онымен жасалған сақтандыру шарты шегінде жауапты болады, алайда

Сақтанушы барлық сақтандырушылардан алған сақтандыру төлемдерінің жалпы сомасы нақты залалдан аса алмайды.

- 13.3. Келтірілген залалды басқа сақтандырушылар етегендіктен сақтандыру төлемін жасаудан толық немесе ішінара босатылған Сақтандырушы Сақтанушыға келтірілген шығыстарды шегере отырып, сақтандыру сыйлықақыларының тиісті бөлігін қайтаруға міндетті.

14. СУБРОГАЦИЯ

- 14.1. Сақтандыру шарты бойынша сақтандыру төлемін жасаған Сақтандырушыға Сақтанушының келтірілген зиян үшін жауапты тұлғаға қоятын кері талап қою құқығы осы сома шегінде ауысады. Сақтанушы сақтандыру төлемін алған кезде Сақтандырушыға осы талап ету құқығын іске асыру үшін қажетті барлық құжаттарды беруге міндетті.
- 14.2. Сақтанушы көрсетілген тұлғаға талап қояудан немесе оған қойылатын талаптардың іске асырылуын қамтамасыз ететін құқықтардан бас тартқан кезде, сондай-ақ Сақтандырушыға регрестік талап қою үшін қажетті құжаттарды беруден бас тартқан кезде Сақтандырушы регрестік талап қою тәртібімен залал келтіруге кінәлі тұлғадан өндіріп алуы мүмкін сақтандыру сомасының бөлігін төлеуден босатылады.
- 14.3. Сақтандырушыға ауысқан регрестік талап ету құқығы Сақтандырушының қалауы бойынша іске асырылады, егер бұл сақтандыру шартында тікелей белгіленбесе де.
- 14.4. Сақтанушы азаматтық заңнамада белгіленген тәртіппен Сақтандырушыға келтірілген залал үшін жауапты тұлғаға сақтандыру төлемінің көлемінен тыс талап қою құқығын беруге, сондай-ақ осы тұлғаға қойылатын өзге де талаптарды беруге құқылы.

15. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫНА ЕНГІЗІЛЕТІН ӨЗГЕРІСТЕР МЕН ТОЛЫҚТЫРУЛАР

- 15.1. Сақтандыру шартына өзгерістер мен толықтырулар енгізу Тараптардың өзара келісімі бойынша, Тараптардың бірінің жазбаша өтініші (хабарламасы) негізінде жүргізіледі.
- 15.2. Тараптардың бірі өтініш алған сәттен бастап шешім қабылданған сәтке дейін Сақтандыру шарты бұрынғы талаптарда қолданылады.
- 15.3. Осы Ережеге сәйкес Сақтандыру шартына жасалатын өзгерістер мен толықтырулар Сақтандыру шартына қосымша келісім жасау және қол қою жолымен ресімделеді.
- 15.4. Сақтандыру шартына енгізілген барлық өзгерістер мен толықтырулар екі Тараптың уәкілетті өкілдері оларды жазбаша ресімдеген және қосымша келісімге қол қойған жағдайда заңды күшке ие болады.

16. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫН ТОҚТАТУ ЕРЕЖЕЛЕРІ

- 16.1. Міндеттемелерді тоқтатудың жалпы негіздерінен, сондай-ақ Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген сақтандыру шартын мерзімінен бұрын тоқтату негіздерінен басқа, егер сақтандыру шартында/осы Ереженің қосымшасында өзге жағдай көзделмесе сақтандыру шарты мынадай жағдайларда мерзімінен бұрын тоқтатылады:

- 1) Сақтандырушы Сақтандыру шарты бойынша сақтандыру сомасы мөлшерінде сақтандыру төлемін (сақтандыру төлемдерін) жасаған жағдайларда жүргізіледі. Егер бұл Сақтандыру шартында тікелей

- ескертілсе, Сақтандырушы бірінші сақтандыру жағдайы бойынша сақтандыру төлемін жасаған кезде ол өз әрекетін тоқтатады;
- 2) Сақтанушының сақтандыру сыйлықақысын бөліп төлеу кезінде кезекті сақтандыру жарнасын төлемеуі;
 - 3) Сақтандыру шартының қолданылу мерзімінің аяқталуы;
 - 4) Сақтанушының бастамасы бойынша Сақтандыру шартынан бас тартса;
 - 5) Сақтандырушының бастамасы бойынша Сақтандыру шартынан бас тартса;
 - 6) Қазақстан Республикасының заңнамасымен немесе сақтандыру шартымен белгіленген жағдайларда.
- 16.2. Аталған жағдайларда Сақтандыру шарты Сақтандыру шартын тоқтату үшін негіз ретінде көзделген мән-жайлар туындаған күзден бастап тоқтатылған деп есептеледі, ол туралы мүдделі тарап басқасына дереу хабарлауы тиіс. Сақтанушы осы тармақпен көзделген бұзу негіздері бойынша растаушы құжаттарды ұсынуға міндетті.
- 16.3. Сақтандыру шартын осы Ережелердің 16.1-тармағының 1) – 4) тармақшаларында аталған негіздер бойынша тоқтатқан кезде Сақтандырушыға төленген сақтандыру сыйлықақылары қайтарылмайды, егер Сақтандыру шартында/осы Ережелерге жасалған Қосымшаларда өзге жағдай көзделмесе.
- 16.4. Сақтандыру шартын осы Ережелердің 16.1-тармағындағы 5) – 6) тармақшаларында аталған негіздер бойынша тоқтатқан жағдайда Сақтандырушыға төленген сыйлықақылар: мөлшері сақтандыру сыйлықақысының жалпы сомасының 30 % құрайтын іс жүргізуге жұмсалған шығындарды шегере отырып, сақтандыру мерзімінің өтпеген бөлігіндегі сақтандыру сыйлықақысының бөлігі Сақтандырушыға Сақтандыру шартын мерзімінен бұрын бұзу туралы өтініш берген күннен бастап 30 күнтізбелік күн ішінде қайтарылады, егер Сақтандыру шартымен/ осы Ережелерге жасалған қосымшамен/ Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамамен өзге жағдай көзделмесе. Сақтандыру шартымен/ осы Ережелерге жасалған қосымшамен Сақтандыру шартын тоқтатудың өзге тәртібі, мерзімі мен шарты белгіленуі мүмкін.
- 16.5. Сақтандыру шартын мерзімінен бұрын тоқтату Сақтандырушының кінәсінен оның талаптарын орындамаудан туындаған жағдайларда, соңғысы Сақтанушыға ол төлеген сақтандыру сыйлықақысын не сақтандыру жарналарын толық қайтаруға міндетті.
- 16.6. Егер Қазақстан Республикасының заңнамасында және (немесе) Сақтандыру шартында/осы Ереженің қосымшасында өзге жағдай көзделмесе, Сақтандыру шарты тараптар шартты бұзу туралы келісімге (аддендум) қол қойған күннен бастап тоқтатылған болып есептеледі, бұл ретте Сақтанушы Сақтандырушыға шартты мерзімінен бұрын бұзу туралы жазбаша өтінішті мынадай құжаттарды қоса бере отырып беруге міндетті:
- 1) Сақтандыру шартының түпнұсқасы (Сақтандыру шартын қағаз тасығышта жасаған кезде);
 - 2) Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына және Сақтандырушының ішкі құжаттарына сәйкес Клиентке тиісті тексеру жүргізуге мүмкіндік беретін мәліметтер мен құжаттың көшірмесі;
 - 3) қайтарылуға жататын сыйлықақы сомасын есепке жатқызуға арналған банктік деректемелер қамтылуға тиіс.

17. ТАРАПТАРДЫҢ ЖАУАПКЕРШІЛІГІ

- 17.1. Сақтандыру төлемі уақтылы жасалмаған кезде Сақтандырушы Пайда алушыға Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің 353-бабында белгіленген тәртіппен және мөлшерде тұрақсыздық айыбын төлеуге міндетті.
- 17.2. Сақтандыру шарты бойынша міндеттемелерді орындамаған немесе тиісінше орындамаған тарап міндеттемелерді орындамағаны/тиісінше орындамағаны үшін мүліктік жауапты болмайды, егер тиісті түрде орындау еңсерілмейтін күштің, яғни төтенше және осы жағдайларда болмай қоймайтын мән-жайлардың салдарынан мүмкін болмағанын дәлелдесе.
- 17.3. Форс-мажорлық жағдайлар мыналарды қамтиды, бірақ олармен шектелмейді: су тасқыны, өрт, жер сілкінісі және басқа да табиғи апаттар, кез-келген сипаттағы соғыс немесе соғыс қимылдары, блокадалар, мемлекеттік органдардың тыйымдары. Форс-мажорлық жағдайлардың нақты тізбесі Сақтандыру шартында / осы Ережелерге қосымшада көзделуі мүмкін.
- 17.4. Форс-мажорлық жағдаяттардың әрекетін бастан кешіретін Тарап осындай жағдаяттардың басталғаны туралы екінші Тарапты 3 (үш) жұмыс күні ішінде хабардар етуге міндетті, егер Сақтандыру шартында/ осы Ережелерге қосымшада өзге жағдай көзделмесе,
- 17.5. Форс-мажорлық жағдайлардың әрекеті қузыретті органдардың тиісті құжаттарымен расталуы тиіс.
- 17.6. Осы бөлімде көзделген Тараптардың жауапкершілігі Сақтандыру шартының талаптарына сәйкес өзгертілуі (толықтырылуы) мүмкін.

18. ДАУЛАРДЫ ШЕШУ ТӘРТІБІ

- 18.1. Сақтандыру шартынан немесе оған байланысты туындайтын көз келген даулар және/немесе келіспеушіліктер келіссөздер арқылы шешіледі.
- 18.2. Тараптар уағдаластыққа қол жеткізбеген жағдайда, даулар және/немесе келіспеушіліктер Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында көзделген тәртіппен реттелуге жатады.
- 18.3. Сақтандыру шартында / осы Ереженің қосымшаларында дауларды шешудің Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келмейтін өзге де тәртібі көзделуі мүмкін.

19. ҚОРЫТЫНДЫ ЕРЕЖЕЛЕР

- 19.1. Сақтандыру шартында / осы Ереженің қосымшаларында Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келмейтін өзге де талаптар көзделуі мүмкін.
- 19.2. Осы Ереженің негізінде Сақтандырушы сақтандыру төуекелдерінің өртүрлі жиынтығымен және Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келмейтін өзге де сақтандыру шарттарымен сақтандыру бағдарламаларын өзірлеуге құқылы.
- 19.3. Сақтандыру шартының мазмұны осы Ережелерге сәйкес келмеген жағдайда, сақтандыру шартының талаптары қолданылады, егер бұл сақтандыру шартында тікелей айтылған болса.
- 19.4. Осы Ережемен реттелмеген бөлігінде Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасы қолданылады.

**РАДИАЦИЯ ЖӘНЕ РАДИОАКТИВТІ ЛАСТАНУ ӨСЕРІН ЖОҚҚА
ШЫҒАРУ ТУРАЛЫ ЕРЕЖЕ
AVN.71**

Осы сақтандырумен келесі өтелмейді:

1. кез келген мүліктің жойылуы немесе бүлінуі немесе одан туындайтын кез келген залал немесе шығыстар немесе жанама залал;
2. кез келген азаматтық-құқықтық жауапкершілік тікелей немесе жанама түрде туындаған немесе келесі себептен туындаса:
 - a. кез келген жарылғыш ядролық құрылғының немесе оның ядролық компонентінің радиоактивті, улағыш, жарылыс қаупі бар немесе өзге де қауіпті қасиеттері;
 - b. радиоактивтіліктің кез келген басқа көзінен шығатын иондаушы сәулелену немесе радиоактивті ластану, сондай-ақ оның уландыратын, жарылыс қаупі бар және өзге де қауіпті қасиеттерін қоса алғанда.

САҚТАНДЫРУ ШАРТЫНАН ЯДРОЛЫҚ ТӨУЕКЕЛДЕРДІ ШЫҒАРУ ТУРАЛЫ ЕРЕЖЕ AVN 38 B

1. Осы Ережеге сәйкес кез келген мүліктің жойылуы немесе бүлінуі және/немесе Сақтанушының туындаған оқиғалар нәтижесінде кез келген зиян келтіргені үшін азаматтық жауаптылығы сақтандыру жағдайлары болып табылмайды:
 - a. кез келген жарылыс қаупі бар ядролық құрылғының немесе оның ядролық құрамдас бөліктерінің радиоактивті, уытты, жарылғыш немесе басқа да қауіпті қасиеттері;
 - b. радиоактивті қасиеттерімен немесе радиоактивті қасиеттерінің уытты, жарылғыш немесе басқа да қауіпті қасиеттерімен, оны жүк ретінде тасымалдау кезінде, оны сақтауды және тиеу-түсіру жұмыстарын қоса алғанда, кез келген басқа радиоактивті материалмен комбинациясымен;
 - c. радиоактивтіліктің кез келген басқа кезінен иондаушы радиациямен немесе радиоактивтік залалданумен немесе кез келген басқа радиоактивтік көздің уытты, жарылғыш немесе өзге де қауіпті қасиеттерімен.
2. Осы Ережеге сәйкес осы Ереженің 1-тармағында аталған радиоактивті материалдарға және радиоактивті көздерге келесі жатпайды:
 - a. азайған уран немесе кез келген нысандағы табиғи уран;
 - b. өңдеудің соңғы сатысына жеткен және ғылыми, медициналық, ауылшаруашылық, коммерциялық, білім беру немесе өндірістік мақсаттарда пайдалануға жарамды радиоизотоптар.
3. Сақтандыру шарты бойынша сақтандыру жағдайларына Сақтанушының кез келген мүлігінің опат болуы немесе зақымдалуы және/немесе кез келген залалды келтіргені үшін азаматтық жауапкершілігі, егер:
 - a. Сақтанушы атом энергиясын пайдалануға байланысты зиян келтірілгені үшін жауапкершілікті Сақтандыру шарттарын қоса алғанда, басқа Сақтандыру шарттары бойынша сақтандырылған тұлға немесе ортақ Сақтандырушы болып табылады;
 - b. кез келген жеке тұлға немесе ұйым (Сақтанушыдан басқа) сақтандырылған әуе кемелерін пайдалану жүзеге асырылатын елдердің заңнамасына сәйкес қаржылық қорғауды қамтамасыз етуге міндетті;
 - c. Сақтанушы сақтандыру қолданылмағандай кез келген үкіметтің немесе оның ұйымының залалдарды өтеуіне құқылы.
4. Осы Ереженің 1-тармағында аталған радиоактивті материалдар немесе радиоактивті көздердің әсерінен туындаған оқиғалардың нәтижесінде кез келген залалды келтіргені үшін Сақтанушының азаматтық жауапкершілігі және/немесе кез келген мүлігінің опат болуы, зақымдалуы немесе жойылуы келесі жағдайда сақтандыру жағдайлары ретінде қаралуы мүмкін:
 - a. сақтау немесе тиеу-түсіру жұмыстарын қоса алғанда, қандай да бір радиоактивті материалды жүк ретінде тасымалдау ИКАО-ның «қауіпті жүктерді әуе арқылы қауіпсіз тасымалдау жөніндегі техникалық нұсқаулықтарына» сәйкес немесе заңнаманың неғұрлым қатаң талаптарына сәйкес жүзеге асырылатын болады;

- b. жоғарыда көрсетілген оқиға сақтандырудың қолданылу кезеңінде орын алды және сақтандыру төлемі туралы өтініш Сақтандырушыға Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында белгіленген мерзім ішінде түседі;
- c. әуе кемесі опат болған, зақымданған немесе радиоактивтік зақымдану себебі бойынша пайдалану мүмкіндігі жоғалған жағдайда радиоактивтік зақымдану деңгейі Кестеде көрсетілген ең жоғары рұқсат етілген деңгейден асады:

Сәулелендіргіш (ХАЗАГ қауіпсіздік нормалары)	Беткі қабаттың радиоактивті ластануының максималды рұқсат етілетін деңгейі (300 см ² артық аудан бойынша орташаланған)
Бета, гамма сәулелендіргіштер, сонымен қатар уыттылығы төмен альфа сәулелендіргіштер	4 Бк/см ² (0,1 нКи/см ²) артық емес
Барлық басқа сәулелендіргіштер	0,4 Бк/см ² (0,01 нКи/см ²) артық емес

- d. осы Ереженің 4-тармағына сәйкес жасалған сақтандыру әсері Сақтандырушы осы туралы Сақтанушыға жазбаша түрде хабарлаған кезден бастап 7 тәулік өткеннен кейін тоқтатылуы мүмкін.

**СОҒЫС, АЙДАП ӘКЕТУ ЖӘНЕ БАСҚА ҚАУІПТЕР (АВИАЦИЯЛЫҚ) БОЙЫНША
ТӘУЕКЕЛДЕРДІ ЖОҚҚА ШЫҒАРУ ТУРАЛЫ ЕРЕЖЕ
AVN.48B**

Сақтандыру төлемдері келесіден туындаған шығындар бойынша жасалмайды:

1. Соғыс, араласу, шетелдік жаулардың әрекеттері, соғыс әрекеттері (соғыс жариялай отырып және онсыз), азаматтық соғыстар, көтерілістер, төңкерістер, көтерілістер, әскери жағдай немесе билік заңсыз басып алған немесе билікті заңсыз басып алу әрекеттері.
2. Атом немесе ядролық және/ немесе термоядролық немесе басқа ұқсас реакциялар немесе радиоактивті күштер немесе материалдар қолданылатын кез келген жауынгерлік қарудың кез келген жарылысымен.
3. Ереуілдер, тәртіпсіздіктер, азаматтық бағынбаушылық немесе өндірістік тәртіпсіздіктер.
4. Бір немесе одан да көп адамның қандай да бір іс-әрекетімен (өз атынан әрекет етуіне немесе қандай да бір мемлекет атынан әрекет етуіне қарамастан), саяси немесе террористік себептер бойынша акт жасалды, осы әрекеттен туындаған залалдар мен шығындар көздейсоқ немесе әдейі жасалған.
5. Кез-келген қауіп-қатер, іріткі немесе диверсия.
6. Тәркілеу, мемлекет меншігіне алу, тыйым салу, бас бостандығынан айыру, меншіктену, реквизициялау немесе қандай да бір үкіметтің (азаматтық әскери немесе нақты билеуші) немесе қоғамдық немесе жергілікті биліктің пайдалануы немесе өкімі бойынша.
7. Ұшақта бір адам немесе ұшақ бортындағы адамдар тобы жасаған, Сақтанушының мақұлдауынсыз әрекет еткен ұшақты немесе экипажды айдап әкетумен немесе қандай да бір заңсыз басып алумен немесе күштеп бақылаумен (осындай басып алу немесе бақылаудың кез келген әрекетін қоса алғанда) байланысты болуы мүмкін.
8. Бұдан басқа, жоғарыда аталған қауіптердің бірі себебінен әуе кемесі Сақтанушының бақылауынан тыс болған уақытта туындайтын шығындар өтелмейді. Әуе кемесі Сақтанушыға Сақтандыру шартының географиялық шектеулерінен шығарылмаған әуесайлаққа аман-есен орала салысымен Сақтанушының бақылауына қайтып оралған және ұшу үшін толық жарамды болып есептеледі (аман-есен оралу деп әуе кемесі ажыратылған қозғалтқыштармен және қандай да бір мәжбүрлеусіз тұрақта тұрған жағдай есептеледі).

**САҚТАНДЫРУ ШАРТЫНАН КҮНДЕРДІ ТАЛУҒА БАЙЛАНЫСТЫ САҚТАНДЫРУ
ТӘУЕКЕЛДЕРІН ШЫҒАРУ ТУРАЛЫ ЕРЕЖЕ
AVN 2000A**

Осы Ережеге сәйкес Шарт бойынша сақтандырудан төмендегілерге байланысты немесе олардың (тікелей немесе жанама, ішінара немесе толық) себебі бойынша туындайтын кез келген сипаттағы наразылықтар, жойылу, бүліну, нұқсан, шығыстар немесе жауапкершілік (олардың Шарт бойынша туындауына, Азаматтық құқық бұзушылық, немқұрайлылық, өндіріс өнімі үшін жауапкершілік, жаңылыстыру, алдау немесе басқа да нәрсе болуына қарамастан) шығарылады:

1. Жыл, күн немесе тәулік уақытының өзгеруіне байланысты жыл, күн немесе тәулік уақыты туралы деректерді немесе ақпаратты нақты және толық өңдеуге, ауыстыруға немесе жіберуге компьютерлік құрылғылардың, бағдарламалық жасақтаманың, микрожүйелердің немесе ақпараттық технологиялық жабдықтың немесе жүйелердің қателіктері немесе қабілетсіздігі (олар Сақтанушы немесе үшінші тұлғалардың меншігінде болуына қарамастан)

бұл жылды, күнді немесе тәулік уақытын осылайша өзгерту кезінде, өзгертуге дейін немесе кейін болғанына қарамастан;

2. компьютерлік құрылғыларды, бағдарламалы жасақтаманы, микрожүйелерді немесе ақпараттық технологиялық жабдықты немесе жүйелерді (олардың кімнің меншігінде екендігіне қарамастан - Сақтанушының немесе үшінші тұлғалардың) тәуліктің жылын, күнін немесе уақытын өзгертуге күтуде немесе реакция ретінде немесе осындай өзгерістерге немесе түрлендіруге байланысты берілген ұсынымдарды немесе оларға байланысты қызмет көрсетуді орындауды өзгерту немесе түрлендіру (немесе өзгерту немесе түрлендіру әрекеттері);
3. Сақтанушының немесе үшінші тұлғалардың жылдың, күннің немесе тәуліктің кез келген осындай өзгерістеріне қатысты кез келген іс-әрекетінің, әрекетсіздігінің, немесе шешімдерінің салдарынан қандай да бір мүлікті немесе кез келген түрдегі жабдықты пайдаланбау немесе пайдалану мүмкін еместігі және Сақтандырушының залалдарды тергеу-тексеру немесе даулау жөніндегі қандай да бір міндетіне қатысты Сақтандыру шартының ешқандай ережесі осы Ережемен алып тасталған шағымдарға қолданылмайды.

**ҚОСЫМША ӘУЕ КЕМЕЛЕРІН САҚТАНДЫРУ ЖӘНЕ ӘУЕ КӨЛІГНІҢ ҚҰРАЛДАРЫН
САҚТАНДЫРУ ШАРТЫНАН ӘУЕ КЕМЕЛЕРІН ШЫҒАРУ ТУРАЛЫ ЕРЕЖЕ
AVN 17A**

1. Осы Ережеге сәйкес сақтандырудың қажетті кезеңіне бара-бар есептелген қосымша сақтандыру сыйлықақысын төлеу шартымен қолданыстағы Сақтандыру шартының талаптарында оның қолданылу мерзімі ішінде бұрын қолданыстағы Сақтандыру шартына сәйкес сақтандырылған әуе кемелері сияқты нақ сондай үлгідегі (Сақтанушыға тиесілі немесе пайдаланатын) қосымша әуе кемелері сақтандырылуы мүмкін.
2. Өзге үлгідегі немесе өзге құнды қосымша әуе кемесін сақтандыру үшін Сақтандырушының алдын ала келісімі және осы әуе кемесін сақтандыру басталғанға дейін оның сақтандыру тарифін (сақтандыру сыйлықақысының мөлшерін) анықтауы талап етіледі.
3. Егер әуе кемесі сатылған немесе пайдаланудан алынған жағдайда, Сақтанушы оны қолданыстағы Сақтандыру шартынан алып тастауға және сақтандыру сыйлықақысын, сақтандырудың аяқталмаған мерзіміне бара-бар қайтаруға құқығы бар, егер ол сақтандыру төлемі туралы мәлімдемеген және егер Сақтандыру шарты көрсетілген әуе кемесін Сақтандыру шартынан алып тастауға байланысты автоматты түрде тоқтатылмайтын жағдайда.
4. Қолданыстағы Сақтандыру шартының талаптарымен сақтандырылған әрбір қосымша әуе кемесіне қатысты сақтандыру сыйлықақысы сақтандырудың нақты мерзіміне пропорционалды түрде, бірақ кемінде 15 күндік кезең үшін есептеледі.
5. Қосымша сақтандырылған әуе кемесінің толық қаза болуына байланысты сақтандыру жағдайы басталған кезде Сақтанушы жылдық сақтандыру сыйлықақысын толық мөлшерде төлеуге міндетті.
6. Қандай да бір қосымша әуе кемесін сақтандыру туралы өтінішті немесе осы Ереженің 1 және 3-тармақтарына сәйкес қандай да бір жеке әуе кемесін қолданыстағы Сақтандыру шартынан шығару туралы хабарламаны Сақтанушы Сақтандырушыға жазбаша нысанда қолданыстағы Сақтандыру шартына қосылған немесе одан шығарылған сәтке дейін кемінде бір тәулік бұрын жіберуге міндетті.

Өуе көлігін ерісті сақтандыру өрежелеріне келісім парағы:

Лауазымы	Т.А.В.	Қолы	Күні
Келісілді:			
Басқарма Төрағасы	Усенов Т.К.		
Басқарма мүшесі - Бас есепші	Капитаненко В.В.		
Басқарма мүшесі – Заң департаментінің директоры	Секерона Ю.Е.		
Заң департаментінің директорының орынбасары	Албергенов А.И.		
Шығындарды реттеу бөлімінің бастығы	Демиденко О.А.		
Андеррайтинг департаментінің директоры	Кенджеева Д.Ю.		
Тәуекел-менеджер	Айнабеков Б.Т.		
Комплаенс-Бақылаушы	Қойшыбайұлы Қ.		
Ішкі аудит қызметінің Төрағасы	Галеев В.В.		
Сақтандыру департаментінің директоры	Ермекбай С.М.		
Өзірленді:			
Даму департаментінің директоры	Лысенко В.В.		